

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній рівень – бакалавр

на тему: **«Стратегія стримування США розробки КНДР ядерної зброї»**

Виконала:

Студентка 4 року навчання

Спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Корчинська Дарина Вадимівна

Керівник:

Тараненко Ганна Геннадіївна

КИЇВ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
Постановка проблеми	7
Значення та актуальність дослідження	8
РОЗДІЛ 1: Теоретико-методологічні засади розробки та введення в дію стратегії стримування США щодо розробки КНДР ядерної зброї.....	13
1.1. Методологія та теоретична основа розробки стратегій стримування США	13
1.2. Особливості формування північнокорейської програми озброєння	16
1.3. Формування принципів стратегії стримування США.....	18
РОЗДІЛ 2: Історичний контекст формування стратегій стримування Сполученими Штатами Америки програми розробки ядерної зброї КНДР ..	21
2.1. Взаємини між КНДР та США з моменту встановлення дипломатичних відносин.....	21
2.2. Глобальна реакція на виробництво КНДР ядерної зброї.....	24
2.3. Обґрунтування та визначення стратегій стримування президентськими адміністраціями Сполучених Штатів Америки (1945-2023 рр.).....	25
2.4. Стратегії північнокорейського протистояння забороні розробки ядерної зброї	34
РОЗДІЛ 3: Ключові аспекти реалізації стратегії стримування США розробки ядерної зброї з боку КНДР	39
3.1. Геополітичні та соціально-економічні чинники виробництва КНДР ядерної зброї на сучасному етапі та їхня роль у розробці стратегії стримування США	39

3.2. Перспективи стратегій стримування США розробки КНДР ядерної зброї	45
ВИСНОВКИ	50
ДЖЕРЕЛА.....	53
ДОДАТКИ	61
АНОТАЦІЯ.....	63

Абревіатури та скорочення:

КНДР – Корейська Народно-Демократична Республіка

РК – Республіка Корея

США – Сполучені Штати Америки

МЗС – Міністерство закордонних справ

ДНЯЗ – Договір про нерозповсюдження ядерної зброї

Альянс – Альянс Сполучених Штатів та Республіки Корея

ВСТУП

У широкому сенсі «стримування» означає загрозу тиску, яка має на меті переконати потенційного ворога не виконувати певну дію через те, що ціна (для обох сторін) буде неприйнятною або ймовірність успіху надзвичайно низький. Здійснюється стримування двома основними методами: покаранням або через запобігання. Через стримування покаранням потенційним ворогам перешкоджає можливість покарання (таких як військові дії чи санкції) у відповідь на агресивний акт. Завдяки стримуванню шляхом запобігання потенційним ворогам заважають засоби захисту, запроваджені тим, кого атакують. (Cho, Park & Um, 2018)

Північна Корея широко відома своєю ядерною програмою. Фактично, це єдина країна, яка вийшла з Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, що дозволило країні зібрати складний арсенал ядерної зброї. Північна Корея не є учасником Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань і відома своїми неодноразовими порушеннями міжнародних стандартів щодо ядерних випробувань шляхом проведення випробувань у 2006, 2009, 2013, 2016 та 2017 роках. (Nuclear Threat Initiative, 2018; Pollack, 2017; Cha & Kang, 2018) Так, колишній міністр оборони США Джим Меттіс заявляв, що станом на листопад 2017 року Північна Корея може загрожувати всьому світу через свій ракетно-ядерний потенціал. (Sanger, 2017) Однак ця загроза не була новою, оскільки в 2011 році міністр оборони Сполучених Штатів Роберт Гейтс заявив, що північнокорейська розробка міжконтинентальних ракет загрожуює Сполученим Штатам. (Nathan, Kim & Cohen, 2017)

Заява Меттіса відрізнялася від заяви Гейтса, оскільки Меттіс припустив, що в уряді Сполучених Штатів тривала постійна дискусія про те, що ефективна стратегія холодної війни, використана проти Росії, також може бути ефективною проти Північної Кореї. Особливо це стосувалося того, що Північна Корея має набагато меншу територію. Успіх цієї стратегії базувався на визначенні «проблеми», яку слід вирішити за допомогою стратегії стримування Сполучених

Штатів проти Північної Кореї. Це визначення, однак, ґрунтувалося на складності проблеми – запобіганні раптовому нападу або повному згортанні північнокорейської програми ядерної зброї. (Sanger , 2017)

Ця робота була проведена, щоб схарактеризувати чинник стратегії стримування Сполучених Штатів Америки у розробці ядерної зброї Північною Кореєю. Так, ключова **мета** роботи полягає в розкритті сутності та з'ясуванні можливостей подальшого розвитку стратегії стримування, яка застосовується США щодо КНДР, у зв'язку з її програмою розробки ядерної зброї, з фокусом на геополітичних та економічних викликах. Основні **дослідницькі питання**, визначені для дослідження – це:

1. Які фактори спонукали Сполучені Штати до стримування розробки Північною Кореєю ядерної зброї?
2. Яким є історичний контекст, еволюція та перспективи стратегії стримування США?
3. Яким є значення стратегії стримування США для розробки ядерної зброї Північною Кореєю?

Основними **завданнями** роботи є,

по-перше, виокремити чинники, що стимулюють стратегію стримування Сполученими Штатами розвитку ядерної програми Північної Кореї.

по-друге, обґрунтувати стратегію стримування Сполучених Штатів ядерної програми в Північній Кореї,

по-третє, схарактеризувати передумови появи стратегії стримування США,

по-четверте, визначити причини напруги між США і КНДР,

по-п'яте, класифікувати всі напрямки стратегії стримування та шляхи її реалізації за часів різних президентських адміністрацій США (1945-дотепер),

по-шосте, з'ясувати значення геополітичних та соціально-економічних факторів виробництва КНДР ядерної зброї для розробки стратегії стримування США.

Об'єктом дослідження була визначена взаємодія США та КНДР у питанні розробки ядерної зброї. **Предмет** дослідження – значення і ключові характеристики стратегії стримування США для процесу розробки Північною Кореєю ядерної зброї. Фокус дослідження спрямований на історію взаємодії між США і КНДР, особливості сучасної політики США щодо Північної Кореї, а також можливості досягнення стабільності в Тихоокеанському регіоні.

Дослідження проводилося на основі методу кейс стаді, а також кореляційного та множинного регресійного аналізів геополітичних та соціально-економічних факторів, що впливали чи могли мати вплив на розробку КНДР ядерної зброї для визначення ключових фокусів уваги США в реалізації стратегії стримування.

Постановка проблеми

І академіки, і політики висловили занепокоєння щодо розповсюдження ядерної зброї та прийшли до різних думок щодо детермінант розповсюдження та варіантів політики. Джо та Гарцке (2007) виявили, що технологічні можливості та проблеми безпеки були важливими визначальними факторами щодо формування програм ядерної зброї. Проблеми безпеки, внутрішня політика та економічні можливості допомогли в поясненні володіння ядерною зброєю. Крім того, згідно з Джо та Гарцке, ті, хто підписали Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, мали меншу ймовірність ініціювати ці програми, але договір не мав стримувального впливу на розповсюдження ядерної зброї на системному рівні. Оскільки Північна Корея послалася на проблеми безпеки та вийшла з Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, для пом'якшення ядерної загрози були необхідні стратегії стримування. (Jo & Gartzke, 2007)

Південна Корея виявила, що небажання Сполучених Штатів вести прями переговори з Північною Кореєю створило перешкоду для угоди, яка дозволила б вирішити ядерну кризу 2003 року мирним шляхом. Таку думку поділяли Японія, Китай і Росія. Сполучені Штати, з іншого боку, скептично ставилися до того, що переговори про угоду призведуть до остаточного припинення програми ядерної зброї в Північній Кореї та знищення її ракетного потенціалу. (Saunders, 2003)

Одним із головних викликів для вирішення ядерної кризи 2003 року була оцінка «справжніх» намірів Північної Кореї. З одного боку, стверджувалося, що Північна Корея розглядає ядерну зброю як спосіб насильницького об'єднання Корейського півострова. У той же час стверджувалося, що Північна Корея розглядає ядерну зброю як необхідну для виживання країни. Ці аргументи викликають занепокоєння щодо відсутності достовірної інформації про внутрішню динаміку прийняття рішень у Північній Кореї. Більше того, все ще існує занепокоєння, що Північна Корея підтримує стимули для приховування своїх «справжніх» намірів, намагаючись максимізувати переговорну силу та мінімізувати міжнародну реакцію на програму. (Saunders, 2003)

Значення та актуальність дослідження

У червні 2018 року відбулася історична зустріч на вищому рівні між президентом Трампом і Кімом Чен Чен Ином, яка мала розпочати переговори про денуклеаризацію між двома країнами. Це призвело до підписання документа, розробленого для створення нових відносин між країнами та розпочати процес денуклеаризації. Однак через відсутність дій з боку Північної Кореї до 2021 року було важко дослідити фактор стратегії стримування, реалізованої Сполученими Штатами щодо програми ядерної зброї Північної Кореї. (Bicker, 2018) У березні 2021 року під час одного з випробувань Північна Корея випустила дві балістичні ракети у напрямку відкритого моря. Швидше за все це відбулося через відсутність

прогресу у процесі переговорів щодо ядерної зброї між США та Північною Кореєю. (Diepen & Vann, 2021)

Ця робота містить дослідження щодо стримування та відносин Сполучених Штатів і Північної Кореї. Воно відрізняється від попередніх досліджень наголосом на ролі стратегії стримування, яка дала б змогу внести знання в міжнародні відносини завдяки більшому розумінню нових явищ, що виникають у світових відносинах і конфліктах.

Це дослідження забезпечує ретельний опис та обговорення відносин між Сполученими Штатами та Північною Кореєю. Крім того, містить інформацію про стратегії стримування, які використовуються різними президентськими адміністраціями, що дає змогу простежити еволюцію стратегії. Незважаючи на те, що сьогоднішній політичний клімат змінився і було досягнуто значного прогресу (наприклад дозвіл колишнього президента США Трампа відвідати Північну Корею для проведення дипломатичних зустрічей), ще багато чого потрібно зробити, щоб завершити денуклеаризацію Північної Кореї.

Дослідження складатиметься з трьох розділів. Перший розділ містить повний огляд теорико-методологічних засад дослідження, а саме історичного контексту та власне опису стратегії стримування США щодо розробки Північною Кореєю ядерної зброї. Наступний розділ містить інформацію щодо реалізації стратегії за різних президентських адміністрацій США з метою порівняння і простеження еволюції. Третій розділ містить кореляційний та регресійний аналіз даних, що гіпотетично мають вплив на розробку ядерної програми. Окрім того, останній розділ містить прогнози, рекомендації та застереження щодо майбутніх дій на основі досліджень експертів у галузі та кореляційного і регресійного аналізів реалізації ядерної програми КНДР.

Під час огляду літератури було визначено, що майже для кожного встановленого важливого моменту існує прогалина в знаннях, пов'язана з нею. У 1956 році між Північною Кореєю та Росією була укладена перша угода щодо

ядерної зброї. (Niksch, 2005) Інформації щодо цієї угоди між Росією та Північною Кореєю бракує. Інформація про будь-які угоди не була доступна до 1959 року, що залишає три роки неврахованими. Мансурову (1995) вдалося отримати інформацію з розсекречених урядових документів. Однак визнається, що ці документи є нечисленними і більшість із них ґрунтуються на теоретичних припущеннях через відмову Північної Кореї допускати інші країни з метою перевірки. (Mansourov, 1995)

У 1985 році Північна Корея підписала Договір про нерозповсюдження ядерної зброї. Немає інформації, яка б пояснювала логіку Північної Кореї, яка стоїть за підписанням Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, але продовжує розширювати програми ядерної зброї. Гаррісон (2005), Лейк (1994) і Солінген (1994) провели дуже ефективні дослідження щодо розвитку та історії північнокорейської програми ядерної зброї. Однак, як і в попередніх дослідженнях, через секретність, яку зберігає Північна Корея, було важко визначити точність відомої інформації. З іншого боку, роботи Гаррісона, Лейка та Солінгена містять серйозний огляд Угоди 1994 року (про заморожування північнокорейської ядерної програми в обмін на постачання мазуту та побудування двох атомних реакторів на легкій воді) та її розгалужень.

Хекер (2010), Нікітін (2013), Саган (2011) і Сквассоні (2006) надали історичні звіти про дії Північної Кореї у 2006 році щодо її програми ядерної зброї (коли країна провела ядерне випробування, що призвело до санкцій відповідно до резолюції 1718 Ради Безпеки ООН), а також про реакцію міжнародної спільноти. Блут (2017) зосередився на розумінні ядерної політики Північної Кореї на основі теорії трансформації конфлікту, де північнокорейський конфлікт концептуалізувався як затяжний конфлікт. Брекен (1993) провів аналіз майбутнього існування Північної Кореї, залежно від майбутнього програм ядерної зброї та реалізованих стратегій стримування. Блут і Брекен провели подібні дослідження, оскільки вони обидва наголошували на майбутньому північнокорейських програм озброєння.

Мур (2008) провів аналіз неспроможності Сполучених Штатів перешкодити Північній Кореї розробити ядерну зброю. Нікітін (2013) підсумував північнокорейську ядерну програму. Також була представлена інформація щодо зусиль з денуклеаризації. Нікітін визнав, що, незважаючи на те, що північнокорейська програма озброєнь базувалася на плутонієвій основі з 1999 по 2009 роки, нові дані розвідки показали, що існує друга зброя, яка використовує уран, створюючи нові виклики для стримування. Нікш (2010) намагався оцінити політичне середовище після рішення Північної Кореї відновити свою програму створення ядерної зброї. Норріс і Крістенсен (2010) провели історичний огляд ядерних арсеналів різних країн після холодної війни. Важливість джерел Мура, Нікітіна, Нікша, Норріса та Крістенсена полягала в інформації, наданій на глобальному рівні щодо наслідків розробки ядерної зброї, включаючи нездатність Сполучених Штатів денуклеаризувати Північну Корею та пов'язаний з цим ефект доміно в інших країнах.

Беттс (2013) проливає світло на помилки Сполучених Штатів у стратегіях стримування. Гейтс (2009) надав звіт про оновлення стратегії стримування Північної Кореї на основі змін в адміністрації Сполучених Штатів після другого терміну тодішнього президента Обама. Герсон (2009) намагався представити історичний контекст стримування Північної Кореї. Однак окрім того, щоб зосередитися виключно на Сполучених Штатах, це дослідження також зосередилося на союзниках Північної Кореї, щоб визначити, яку роль вони відіграють у денуклеаризації. Лібер і Прес (2013) дали зрозуміти, як ядерна зброя впливає на міжнародну політику, яка, у свою чергу, стимулює стратегії стримування. МакІчерн (2018) оцінив економічний вплив стратегій стримування на Північну Корею, а також на її союзників і союзників тих, хто бере участь у стратегії стримування. Поллак (2017) надав інформацію про те, як рішення Північної Кореї щодо її ядерних програм вплинули на рішення Сполучених Штатів щодо стримування. Шен (2009) надав інформацію про те, як Сполучені Штати можуть співпрацювати з іншими союзниками в досягненні мирної денуклеаризації

Північної Кореї. Джерела Гейтса, Герсона, Лібера та Преса, МакІчерна, Поллака, Шена надали інформацію про те, як Сполучені Штати можуть продовжувати свої стратегії стримування за підтримки світової спільноти.

РОЗДІЛ 1: Теоретико-методологічні засади розробки та введення в дію стратегії стримування США щодо розробки КНДР ядерної зброї

1.1. Методологія та теоретична основа розробки стратегій стримування США

Теоретичною основою дослідження є реалізм. Реалізм відноситься до школи думок у міжнародних відносинах, яка формалізувала державну мудрість *Realpolitik*, яка була знайдена в ранній сучасній Європі та репрезентує різні думки. Державна мудрість *Realpolitik* була єдиною через спільне припущення, що світова політика представляє собою поле акторів, які беруть участь у конфлікті, прагнучи влади. (Drezner, 2008)

По суті, реалізм характеризується як комплекс ідей і ґрунтується на чотирьох положеннях. По-перше, центральними учасниками міжнародної політики є держави, а не окремі особи або міжнародні організації. По-друге, міжнародна політична система не має наднаціональної влади, що унеможливорює дотримання правил, що ще більше призводить політичну систему до анархії. По-третє, суб'єкти міжнародної політичної системи є раціональними, оскільки дії максимізують особистий інтерес. По-четверте, влади прагнуть усі держави, щоб забезпечити самозбереження. (Drezner, 2008)

Обидві країни – як США, так і Північна Корея - діють з точки зору реалізму, де Сполучені Штати зосереджуються на стримуванні розробки ядерної зброї (оборонної з точки зору захисту та наступальної з точки зору висунення вимог припинити і відмовитися від неї), а Північна Корея зосереджена на максимізації власного інтересу (оборонний з точки зору захисту і наступальний з точки зору вимоги вигоди).

Основою дослідження є кейс стаді – підхід до дослідження, який концептуалізує обраний об'єкт дослідження як кейс з метою подальшого аналізу.

Існує чимало визначень методу за рахунок різних підходів до кейс стаді. Стейк (1995) визначає кейс стаді як аналіз особливостей певного явища для розуміння його діяльності в різних обставинах. Геррінг (2004) стверджує, що кейс стаді – це аналіз окремої одиниці з метою розуміння більшого класу подібних одиниць, де за одиницю взято лімітоване певним часовим проміжком явище. Так, у роботі кейс стаді застосовується для аналізу стратегії стримування США як одиниці дослідження.

Дослідження кейсу передбачає збір даних із різних джерел інформації. В роботі такими джерелами є переважно вторинні дані - наукові, новинні, журнальні статті, звіти організацій, відеозаписи промов тощо. Так, основним методом збору та аналізу цих даних був обраний метод огляду літератури, а саме систематичний огляд. Такий метод передбачає критичний аналіз наявних однорідних джерел за заданою темою. «Систематичним оглядом (systematic review, systematic overview) називається науково-дослідницька робота, в рамках якої здійснюють систематичний пошук і відбір досліджень, що відповідають на поставлене питання». (Недосєков, 2018 с. 184) Систематичний огляд базуватиметься на систематичних методах збору вторинних даних. Усі використані джерела безпосередньо стосувалися питання дослідження. Метою систематичного огляду було провести вичерпний підсумок поточної літератури, який ґрунтувався на досліджуваних питаннях.

Критерії для включення в дослідження включають:

1. Бути журнальними статтями, урядовими документами та відповідними новинними статтями (з достовірних джерел). Вибрані статті новин можна отримати (але не обмежуючись цим) у The New York Times, The Washington Post або The Wall Street Journal.
2. Відповідність темі.

Роль стратегії стримування Сполучених Штатів буде оцінено на основі поєднання результатів огляду літератури та кількісного аналізу, а саме

кореляційного (з метрикою кореляції – коефіцієнтом Пірсона) та множинного регресійного аналізів геополітичних, соціальних та економічних факторів, що впливали або могли мати вплив на виробництво КНДР ядерної зброї. Кореляційний та регресійний аналіз є різновидами систематичного аналізу, ключовою процедурою якого є моделювання. Так, виділяють симуляційне (як-от побудова сценаріїв) та математичне моделювання. В роботі аналіз був зосереджений на другому з них, який за своєю суттю є вираженням проблеми через математичні величини чи формули та подальший математичний аналіз цих даних. (Неліпа, 2011 с.44) Кореляційний аналіз – один з найпоширеніших методів математичного аналізу у політичній науці, оскільки він передбачає відстеження залежності однієї величини від іншої, що дозволяє подальше прогнозування ситуації. Прикладом застосування такого типу аналізу є проведене у 1965 році американським професором політології Брюса Мартіна Рассета. Він вивчав залежність між економічними та політичними чинниками держав і дійшов до висновку, що «жодна держава не може тривалий час залишатися демократичною, якщо економічні ресурси нерівномірно розподілені між її громадянами», а отже між політичною стабільністю та економічною рівністю громадян є пряма залежність. (Неліпа, 2011 с.45) Регресійний аналіз, у свою чергу, передбачає наявність не лише двох залежних величин, але й залежних характеристик. (Неліпа, 2011 с.46) У роботі був використаний множинний регресійний аналіз, який дозволяє простежити вплив контрольних змінних та встановити залежність.

Кількісний аналіз лімітований вибором основних та контрольних змінних, а також наявністю даних у відкритих джерелах, тому вибірка має часові обмеження: 2009 – 2019 роки. Для аналізу було обрано такі показники, як кількість тестових запусків КНДР балістичних ракет із здатністю нести ядерні боєголовки, військові витрати КНДР (у поточних доларах США), ВВП КНДР (у поточних доларах США), Індекс крихкого стану КНДР (FSI index – Fragile state index), імпорт (у поточних доларах США) та експорт (у поточних доларах США) протягом 2009-2019 років. Аналіз проводився за допомогою програмного забезпечення R Studio.

1.2. Особливості формування північнокорейської програми озброєння

В 1950 році розпочалася Корейська війна. На той момент держсекретар США Ачесон в одній із своїх промов не включив Республіку Корею до списку держав, що увійшли до так званого оборонного периметру США. Північною Кореєю було розцінено цей жест як політика невтручання з боку США, що дало поштовх колишньому президенту КНДР Кім Ір Сену почати наступ на Південну Корею. Північну Корею Підтримали СРСР і Китай, а до розв'язання конфлікту долучилися ООН, сили яких більшою мірою складали американські сили. Через це війна перетворилася на глобальне ідеологічне та військово-політичне протистояння, в результаті якого союзником США стала Південна Корея, тоді як Північна увійшла до ряду «ворогів». У 1953 році було підписано Договір про взаємну оборону між США та республікою Кореєю, а в 1960 році Угоду про взаємне співробітництво та гарантії безпеки між США та Японією. (Jongchul, 1998, p.531)

Північнокорейська програма створення ядерної зброї існує з початку 1980-х років, але підозра про її розробку виникла ще з 1950-х років. Ця підозра виникла через будівництво Північною Кореєю ядерного реактора Magnox, що виробляє плутоній. Програма дозволила країні розробити як хімічну, так і біологічну зброю. Після виходу з Договору про нерозповсюдження ядерної зброї в 2003 році Північна Корея почала ядерні випробування в 2006 році, в результаті чого країна потрапила під санкції. (Kristensen & Norris, 2018) Виправданням розвитку північнокорейської програми ядерної зброї була ймовірна ядерна загроза з боку Сполучених Штатів, а також нібито прагнення Сполучених Штатів спричинити крах Північної Кореї. (Korean Central News Agency, 2016) У відповідь на північнокорейську програму ядерної зброї міжнародна спільнота використала різні засоби для обмеження програми, щоб Північна Корея могла розвивати лише мирне виробництво електроенергії, а також заохочували участь країни в міжнародних договорах. (International Atomic Energy Agency, 2013)

У травні 1992 року Міжнародне агентство з атомної енергії провело свою першу перевірку щодо розбіжностей даних у Північній Кореї, яка припустила, що рівень переробленого плутонію був вищий, ніж повідомлялося, що змусило їх запросити доступ та інформацію з місць ядерних відходів. Північна Корея відхилила цей запит, і країна оголосила про свій намір вийти з Договору про нерозповсюдження ядерної зброї в березні 1993 року. Однак у 1994 році Північна Корея погодилася заморозити плутонієві програми та демонтувати всі програми ядерної зброї в обмін на допомогу, таку як джерела альтернативної енергії та нормалізацію дипломатичних відносин згідно з Рамковою угодою зі Сполученими Штатами. (International Atomic Energy Agency, 2013)

Незважаючи на ці рамки, у 2002 році Сполучені Штати підозрювали, що Північна Корея порушила Угоду використовуючи технології переробки плутонію та збагачення урану. Ця підозра виникла внаслідок того, що Північна Корея в приватному порядку повідомила дипломатам Сполучених Штатів, що вони володіють ядерною зброєю, і назвала невиконання Сполученими Штатами своїх зобов'язань за Угодою як основну причину зухвалих дій. Після цього визнання Північна Корея «пояснила», що на той час у країні не було ядерної зброї, але вона мала «право» володіти цією зброєю, незважаючи на умови Угоди. (Saunders, 2003)

Наприкінці 2002 і на початку 2003 року Північна Корея намагалася змусити інспекторів Міжнародного агентства з атомної енергії залишити країну, навіть якщо вона перенаправила відпрацьовані паливні стрижні для використання в переробці плутонію. Наприкінці 2003 року Північна Корея та Сполучені Штати розпочали переговори щодо укладення нової угоди, згідно з якою Сполучені Штати нададуть додаткові поступки за умови, що Північна Корея погодиться та фактично завершить дії щодо заморожування своєї програми ядерної зброї. Оскільки Північна Корея вийшла з Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, досягти остаточної угоди не вдалося. (Saunders, 2003)

Отже, підозра про виробництво ядерної зброї Північною Кореєю виникла ще з початку Корейської війни, набувши остаточного підтвердження у 1980х роках. Після

виходу Північної Кореї з договору про нерозповсюдження ядерної зброї, держава почала активне її виробництво і практично не йшла на поступки щодо програми денуклеаризації, незважаючи на укладання численних угод про повне або часткове припинення програми. І досі КНДР проводить ядерні випробування, створюючи загрозу для багатьох країн світу, а остаточної домовленості досягти не вдалося.

1.3. Формування принципів стратегії стримування США

Міністерство оборони США визначає стримування як «стратегію, спрямовану на те, щоб перешкодити суб'єкту вжити конкретних дій, і вона є центральною для збереження миру протягом майже 70 років». (U.S. Department of Defense, 2015) Застосування незмінних концепцій стримування вимагає постійних зусиль для адаптації в міру розвитку середовища безпеки.

На сьогоднішній день стратегія стримування США включає 6 ключових напрямів та характерних особливостей. По-перше, вона передбачає поєднання різноманітних і стійких ядерних сил (U.S. Department of Defense, 2015). «Міжконтинентальні балістичні ракети на суші та на морі, стратегічні бомбардувальники, нестратегічні ядерні сили та надійна система командування та управління складають ядерні сили США». (U.S. Department of Defense, 2015) По-друге, стратегія стримування використовує комплексний підхід щодо протиракетної оборони, що складається з операцій нейтралізації, перехоплення та пом'якшення потенційного ракетного нападу. По-третє, для забезпечення ефективного стримування система потребує постійної модернізації. (U.S. Department of Defense, 2015) «Ця модернізація включає нестратегічні системи – літак подвійного призначення та переслідування крилатої ракети морського базування». (U.S. Department of Defense, 2015) Крім того, єдиного для всіх випадків процесу стримування не існує, тому характерною її рисою є індивідуальність. Так, для різних ситуацій система вимагає пристосування до супротивників та адаптацій

стратегій до нових умов та викликів. Також, гарантії ядерної безпеки США поширюють на союзників в Європі та Азії, що забезпечує створення надійної альтернативи незалежного ядерного потенціалу. Останньою, але не менш важливою характеристикою стратегії стримування США є контроль озброєнь. Так, США проводить постійні переговори з потенційними та вже існуючими партнерами, що підтримують нерозповсюдження, та укладає з ними нові договори з метою отримання гарантій безпеки. (U.S. Department of Defense, 2015)

США наразі є одним з ключових акторів, що надає так звані «ядерні парасольки» - гарантії захисту від ядерної загрози – своїм союзникам по всьому світові. Активізація процесу ракетно-ядерних випробувань з боку КНДР викликає занепокоєння союзників США, зокрема Республіки Кореї та Японії. На сьогоднішній день Сполучені Штати наполягають на тому, що Північна Корея повинна припинити свою ядерну програму. Було також визнано, що військова атака буде неефективною через миттєву відплату Північної Кореї, а також через шкоду, яку буде завдано Китаю, що, можливо, призведе до подальших заходів у відповідь. Через загрозу небезпеки та неможливість дати стовідсоткових гарантій захисту, США наразі визначає стратегію ядерного стримування як найефективнішу. (Nathan, Kim & Cohen, 2017)

Так, превентивні ракетні удари з боку США нестимуть загрозу другій Корейській війни, тому другу половину 20 століття країна робила ставку на переговори з Північною Кореєю. На жаль, ефективність цього методу оцінити важко, враховуючи продовження КНДР проведення ядерних випробувань. Певну роль відіграли також жорсткі санкції проти Північної Кореї, але наближення до закриття програми розробки ядерної зброї не відбулося. (Snyder & Lee. 2012 p.162) Після холодної війни США використали ще одну стратегію – ядерне роззброєння держав-союзників, зокрема Південної Кореї. Так, арсенал ядерної зброї, зосередженої в країні був кратно зменшений, однак це не вплинуло на діяльність КНДР і навіть навпаки, призвело до виходу країни з Доровору про нерозповсюдження у 2003 році. Така діяльність США, через неефективність,

підірвала довіру союзників до держави як гаранта ядерної безпеки, але через загрозу з боку КНДР, Японія та Республіка Корея і надалі підтримують стратегію стримування. (Snyder & Lee. 2012 p.169)

Отже, стратегія стримування США передбачає три ключові напрямки її реалізації, зокрема – ведення постійних переговорів та укладання договорів, розгорстання сил США на території країн-союзників та ядерне роззброєння. Наразі, значних кроків до закриття програми розробки ядерної зброї не спостерігається.

РОЗДІЛ 2: Історичний контекст формування стратегій стримування Сполученими Штатами Америки програми розробки ядерної зброї КНДР

2.1. Взаємини між КНДР та США з моменту встановлення дипломатичних відносин

У 1882 році Династія Чосон Кореї та Сполучені Штати Америки встановили дипломатичні відносини на основі Договору про мир, дружбу, торгівлю та навігацію. З 1910 року почався період колоніального панування Японії над Кореєю. Однак по завершенню Другої світової війни після капітуляції Японії в 1945 році Корейський півострів був розділений на дві окупаційні зони: США на півдні та Радянський Союз на півночі по 38 паралелі. У 1948 році Корею було розділено на окремі держави - Корейська Народно-Демократична Республіка на півночі та Республіка Корея на півдні. (BUREAU OF EAST ASIAN AND PACIFIC AFFAIRS, 2018)

За інформацією Державного департаменту Сполучених Штатів, «США наклали майже повне економічне ембарго на Північну Корею в 1950 році, коли Північна Корея напала на Південну. Протягом наступних років деякі санкції США були послаблені, але інші були введені.» (BUREAU OF EAST ASIAN AND PACIFIC AFFAIRS, 2018) Так, спершу США мали високий рівень громадської підтримки, але згодом її рівень знизився через відсутність підтримки насильницької позиції для вирішення конфліктів: США намагалися розв'язати конфлікт дипломатичними шляхами. (Bracken, 1993) На початку 1960-х років було кілька військових перебіжчиків до Північної Кореї. Пізніше один із цих солдатів повернувся до Сполучених Штатів, визнав себе винним у дезертирстві та допоміг військовому суду надати інформацію щодо діяльності Північної Кореї (Mazarr, 1995). У 1994 році Північна Корея не дозволила світовим експертам підтвердити приєднання країни до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. У той же період адміністрація Клінтона стверджувала, що Північна Корея очищала плутоній з

активатора, що призвело до створення двох атомних бомб. У грудні 1994 року над Північною Кореєю було збито гелікоптер Сполучених Штатів, що посилило напруженість між Сполученими Штатами та Північною Кореєю, в результаті чого один пілот загинув, а інший пілот пробув у полоні на 13 днів. Хоча Сполучені Штати вже мали докази насильства з боку Північної Кореї, збиття гелікоптера продемонструвало додаткові докази здатності Північної Кореї бути агресором на основі ситуації, що склалася. (Mazarr, 1995)

У 2005 році напруга між Сполученими Штатами та Північною Кореєю ще більше загострилася, оскільки Сполучені Штати звинуватили Північну Корею у підробці долара Сполучених Штатів. Так, держава стверджувала, що Північна Корея щороку виробляла фальшиву валюту на суму 15 мільйонів доларів США, що змусило іноземні банки (особливо банки в Макао) припинити свої відносини з Північною Кореєю. Однак це звинувачення було сумнівним через сумніви щодо здатності Північної Кореї виробляти фальшиву валюту. У 2007 році перевірка Ernst and Young не виявила жодних доказів такої діяльності Північної Кореї. (Kristensen & Norris, 2018)

У листопаді 2007 року на торгове судно Північної Кореї напали сомалійські пірати, які видали себе за «охоронців» і вторглися на судно. Корабель ВМС Сполучених Штатів, який патрулював територію, і вертоліт отримали дозвіл на лікування поранених, що викликало позитивну реакцію з боку Пекіна та Північної Кореї. Ця реакція була важливою, оскільки спонукала Північну Корею виконати угоду шестисторонніх переговорів від лютого 2007 року, а також просувати більш помірковану політику. (Laney & Shaplen, 2003)

На початку червня 2008 року Сполучені Штати погодилися з тим, що Північна Корея послідовно виконує свої зобов'язання, зокрема щодо дезактивації своєї програми ядерної зброї. У відповідь на заяву Північної Кореї щодо її дій щодо денуклеаризації, тодішній президент Буш погодився виключити Північну Корею зі списку прихильників тероризму. (Bluth, 2017)

Незважаючи на позитивні зрушення у процесі денуклеаризації Північної Кореї, остання досі проводить ядерні випробування. Після одного з ядерних випробувань КНДР у вересні 2017 року, президент США підписав виконавчий указ 13810, що вводив низку санкцій щодо Північної Кореї. Наразі ці санкції вважаються наймасштабнішими, які були введені за увесь період політики ядерного стримування США. (BUREAU OF EAST ASIAN AND PACIFIC AFFAIRS, 2018)

Станом на 2023 рік, США і КНДР не мають дипломатичних відносин. За інформацією Державного департаменту Сполучених Штатів, «Посольство Швеції в КНДР є державою-захисником США і надає обмежені консульські послуги громадянам США. КНДР не має посольства у Вашингтоні, округ Колумбія, але вона представлена в Сполучених Штатах через свою місію при ООН у Нью-Йорку». (BUREAU OF EAST ASIAN AND PACIFIC AFFAIRS, 2018) Відносини США та КНДР наразі досі є напруженими. Так, якщо раніше США надавали екстрену допомогу КНДР у випадках стихійних лих чи голоду, зараз прямої допомоги держава не отримує. Натомість існує кілька неурядових організацій, які відвідують Північну Корею, надаючи допомогу для боротьби з інфекційними захворюваннями. Уряд США у свою чергу стверджує, що «Мир і процвітання на Кореїському півострові є кінцевою метою Сполучених Штатів у їхніх відносинах з Кореїською Народно-Демократичною Республікою (КНДР). Сполучені Штати тісно співпрацюють із союзниками та партнерами в регіоні для зміцнення миру та безпеки в регіоні». (BUREAU OF EAST ASIAN AND PACIFIC AFFAIRS, 2018)

Отже, дипломатичні відносини з Кореєю США встановили ще в 1882 році, однак, після Другої світової війни і розколу Кореї на північну і Південну, ситуація значно погіршилась. Конфлікт підсилювався звинуваченнями, які висували США проти північної Кореї, такими як розробка ядерної зброї, підкробка КНДР доларів США тощо. Ключовим аспектом їхньої взаємодії є саме розробка Північною Кореєю ядерної зброї та спроби США схилення останньої до денуклеаризації. Наразі держави не мають дипломатичних відносин, однак головною метою США

за словами уряду є мир на Корейському півострові і Сполучені Штати роблять все можливе для покращення взаємодії.

2.2. Глобальна реакція на виробництво КНДР ядерної зброї

У 2003 році було виявлено, що між Північною Кореєю та Пакистаном існують відносини щодо програми створення ядерної зброї в обмін на технологію балістичних ракет, однак ця інформація не була повністю підтверджена. Наприкінці 2003-го – на початку 2004 року супутникові знамки довели, що Північна Корея переробляла паливні стрижні. У 2006 році Північна Корея провела ядерне випробування, що призвело до санкцій відповідно до резолюції 1718 Ради Безпеки ООН. (Moore, 2008)

Глобальною реакцією стало проведення переговорів шести сторін, метою яких було знаходження мирного шляху розв'язання проблеми розробки Північною Кореєю ядерної зброї. У лютому 2007 року Шестисторонні переговори (до складу яких входять Сполучені Штати, Північна Корея, Південна Корея, Японія, Китай і Росія) завершилися узгодженням необхідності досягнення цілі денуклеаризації. Згідно з цією угодою були детально описані дії щодо нормалізації політичних відносин з Пхеньяном, заміни Угоди про перемир'я в Кореї мирним договором і структури мирної бази для Північно-Східної Азії. В обмін на допомогу паливом Північна Корея погодилася деактивувати ядерний центр в Йонбені. У свою чергу США погодилися розпочати переговори щодо нормалізації американсько-північнокорейських відносин, а також ініціювати процедуру виключення Північної Кореї зі списку прихильників тероризму. (Moore, 2008) Північна Корея дотримувалася угоди, тому у березні 2007 року продовжилися шестисторонні переговори щодо майбутнього програми ядерної зброї Північної Кореї. США мали на меті розв'язання конфлікту дипломатичними методами, а саме переговорами і підписанням угод, що, як вважалося, значно сприяло ситуації. У результаті

шестисторонніх переговорів Північна Корея погодилася припинити свої ядерні програми протягом певного періоду часу. (Bluth, 2017) Північна Корея регулярно ухвалювала угоди про денуклеаризацію, вона продовжує відступати від цих угод у відповідь і займатися розробкою ядерної зброї.

Ще Буш визнав, що в 20-му столітті було багато боротьби, заснованої на свободі та тоталітаризмі, яка закінчилася переможно та призвела до створення стійкої моделі національного успіху. Така модель включала вільне підприємництво, свободу та демократію. У 21 столітті процвітання може бути створено лише для тих націй, які зобов'язуються захищати права людини та політичну/економічну/людську свободу. Після холодної війни розповсюдження ядерної зброї було критично важливим для національної стратегії Сполучених Штатів Штати, де Сполучені Штати змогли перешкодити цілям Північної Кореї щодо її програми ядерної зброї. (Bush, 2002)

Отже, у «боротьбі» за денуклеаризацію держави, безпосередньо зацікавлені в цьому, обрали тактику поміркованості шляхом ведення постійних переговорів. Метою цього є ненасильницьке розв'язання конфлікту задля уникнення війни чи застосування КНДР ядерної зброї. Ключовим у процесі стали шестисторонні переговори, в результаті яких Північна Корея погодилась на поступки. Однак, варто зазначити, що результат переговорів не є вигідним для США, оскільки, хоч Північна Корея і зробила крок до утримання виробництва ядерної зброї, США та союзники пішли на набагато більші поступки. Незважаючи на це, Північна Корея досі продовжує ядерні випробування і згоди у питанні денуклеаризації не було досягнуто.

2.3. Обґрунтування та визначення стратегій стримування президентськими адміністраціями Сполучених Штатів Америки (1945-2023 рр.)

Розуміння відносин між Сполученими Штатами та Північною Кореєю неможливе без дослідження діяльності різних адміністрацій Президентів США та визначення їхніх основних напрямів політики. У відносинах Сполучених Штатів і КНДР можна спостерігати використання обидвох, згаданих на початку роботи, підходів стримування – потужний захист, підкріплений гарантією відплати у випадку вторгнення з боку Північної Кореї. Однак реалізація стратегії за часів різних адміністрацій відрізняється. (McEachern, 2018) Різні адміністрації неодноразово зверталися до питання Північної Кореї. У зверненні «Атом заради миру» в 1953 році тодішній президент Ейзенхауер пообіцяв «рішучість Сполучених Штатів допомогти вирішити жахливу атомну дилему – присвятити все своє серце і розум пошуку шляху, за допомогою якого дивовижна винахідливість людини не переможе».(Shultz, 2007) Пізніше Кеннеді намагався вийти з глухого кута в ядерному роззброєнні і заявив: «Світ не був призначений бути в'язницею, в якій людина чекає на свою страту». (Kennedy, 1962) Тодішній президент Рейган і колишній президент СРСР Горбачов хотіли скасувати ядерну зброю заради людства, незважаючи на те, що їм не вдалося досягти угоди в Рейк'явіку про скасування ядерної зброї. (Shultz, 2007)

Договір про нерозповсюдження ядерної зброї був розроблений з метою припинення всієї ядерної зброї. Відповідно до договору було погоджено, що всі держави, які не мали ядерної зброї станом на 1967 рік, не отримають її, і усі держави, які мають ядерну зброю, її демонтують і утилізують. Усі адміністрації, починаючи з адміністрації Ніксона, підтверджували зобов'язання за цим договором. (Shultz, 2007) Незалежно від цього, загроза все ще існувала, що спонукало тодішнього президента Рейгана та Генерального секретаря Горбачова прагнути досягти більшого на зустрічі в Рейк'явіку 20 років тому – повної ліквідації ядерної зброї. (Shultz, 2007)

Адміністрація Трумена (1945 – 1953)

Адміністрація Трумена розгорнула військові сили Сполучених Штатів для втручання у Кореїську війну з метою оборони та звільнення Південної Кореї.

Сполучені Штати також висловлювали занепокоєння щодо загроз використання ядерної зброї Північною Кореєю на початку Кореїської війни. Адміністрація Трумена офіційно заявила, що стримування було необхідним для захисту демократії та інститутів закону та порядку після 1945 року, як це визначено ООН. Насправді тодішній президент Трумен прагнув консолідувати роль Сполучених Штатів у керуванні трансатлантичним співтовариством після 1945 року проти «монолітного комуністичного блоку». (Tan, 2020) У 1950 році вважалося, що вторгнення Північної Кореї в Південну Корею було таємно дозволено Сталіним. Тодішній президент Трумен також стверджував, що слабка відповідь буде розцінена НАТО як ненадійність Сполучених Штатів у їх відданості світовому порядку в Європі після 1945 року. (Perry, 2001) Під адміністрацією Трумена стратегії стримування, які застосовувалися проти Північної Кореї, лише гарантували суверенітет Південної Кореї та не мали великих масштабів, порівняно з іншими адміністраціями. Вторгнення до Північної Кореї спровокувало китайську (а також таємну радянську) контрінтервенцію, щоб підтримати Кім Ір Сена. (Choi, 2015)

Адміністрація Форда (1974 – 1977)

Адміністрація Форда розглядала стратегії стримування як обґрунтування підтримки безпеки Південної Кореї. Крім того, адміністрація Форда вважала, що оприлюднення доктрини Шлезінгера вимагає збільшення готовності використовувати ядерну зброю Сполучених Штатів для підтримки своїх союзників. (Tan, 2020) Так, доктрина Шлезінгера – це політика ядерного удару США. Була проголошена у 1974 році, а її основою став ядерний потенціал Сполучених Штатів. Доктрина передбачала застосування ядерної зброї проти ворога в «два удари» - першим знищити військові об'єкти противника, а другий «зберегти» для можливості переговорів. Ця доктрина дозволила перебудувати ядерну політику, що сприяло завершенню холодної війни. (Cernik, 1976) За часів адміністрації Форда стратегії стримування, які застосовувалися проти Північної Кореї, викликали у північнокорейців побоювання, що Сполучені Штати готові розпочати війну за зміну режиму. (Moore, 2008)

Адміністрація Картера (1977 – 1981)

За часів адміністрації Картера стратегія стримування проти Північної Кореї була зосереджена на зменшенні зобов'язань Сполучених Штатів щодо безпеки Південної Кореї шляхом спроби вивести сухопутні сили Сполучених Штатів. Проте тодішній президент Картер продовжував обіцяти повітряну підтримку Південній Кореї та продаж передових військових літаків Сполучених Штатів Південній Кореї, а також продовжував зобов'язання Сполучених Штатів щодо безпеки Японії. Крім того, конфлікт часів холодної війни з колишнім Союзом Радянських Соціалістичних Республік продовжував залишатися головним фактором впливу на використовувані стратегії. (Armstrong, 2013) Під адміністрацією Картера стратегії стримування, використані проти Північної Кореї, викликали великий гнів у Південній Кореї (побоювання відмови від альянсу та поновлення спроб Південної Кореї створити незалежний ядерний арсенал), а також у військових Сполучених Штатів і Республіканської партії. (Jasanoff & Kim, 2009)

Адміністрація Рейгана (1981 – 1989)

Президент Рейган вів відмінну від інших політику щодо Північної Кореї. Так, наприклад, він вітав північнокорейських лідерів у Білому домі. Крім того, тодішній президент Рейган дозволив продаж Південній Кореї новітніх винищувачів F-16. Адміністрація Рейгана виправдовувала свої дії наголосом на альянсних відносинах з Південною Кореєю. Стратегії стримування адміністрації Рейгана включали відновлення присутності військ Сполучених Штатів у Південній Кореї, ядерне стримування за допомогою мін і ядерної зброї наземного базування в Південній Кореї, морське стримування в Японії. (Armstrong, 2013) Окрім того, за часів адміністрації Рейгана Північна Корея підписала Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (1985 рік). (United Nations, n.d)

У 1980-х роках було знайдено перші чіткі докази ядерної діяльності Північної Кореї (спутникові фотографії). Невеликі поступки Північної Кореї були послідовними у двосторонніх відносинах зі Сполученими Штатами. Аналізуючи дії

КНДР видно, що Північна Корея визнає, що вона повинна брати участь у світовому геополітичному устрої, тому обирає стратегію привернення уваги - переходить від активної участі до потенційно згубних дій. (Moore, 2008)

Адміністрація Буша-старшого (1989 – 2001)

У 1990 році між Північною та Південною Кореєю почалися переговори, результатом яких стала Заява про денуклеаризацію 1992 року. Однак фотографії розвідки Сполучених Штатів на початку 1993 року змусили Міжнародне агентство з атомної енергії вимагати візуального огляду ядерних центрів Північної Кореї, що спричинило вихід Кім Ір Сена з договору в березні 1993 року. Хоча за адміністрації Буша-старшого були певні дипломатичні контакти з Північною Кореєю, ці контакти були затьмарені прийняттям більш жорсткої політики Сполучених Штатів. Так, тодішній президент Буш-старший працював з Міжнародним агентством з атомної енергії, щоб розкрити повний масштаб ядерної діяльності Північної Кореї. Виправданням цих дій, запропонованим адміністрацією Буша-старшого, було збереження режиму нерозповсюдження ядерної зброї, який використовувався проти Північної Кореї. (Tan, 2020) Інші заходи включали продовження військової присутності Сполучених Штатів у Південній Кореї, виведення ядерної зброї з Корейського півострова, підтримку взаємодії між Північною та Південною Кореями та морську військову присутність у Японії. Ці дії були визнані виправданими внаслідок загрози Північної Кореї Південній Кореї. (Tan, 2020)

За часів адміністрації Буша-старшого стратегії стримування, які застосовувалися проти Північної Кореї, викликали у Північній Кореї побоювання, що Сполучені Штати прагнуть розкрити всю слабкість Північної Кореї. Аналізуючи політику США в цей період можна зазначити, що потенційно можливо було виправити невдачу стримування в спробі змінити ворожі відносини на мирні відносини. Це особливо важливо, тому що головна мета ефективної стратегії стримування полягає в тому, щоб зупинити противника в застосуванні небажаної стратегії, наприклад, використання ядерної зброї. Таким чином, варто було встановити баланс між використанням санкцій і погрозами через припинення

постачання необхідних ресурсів, щоб вимагати від країни-ізоля, такої як Північна Корея, участі в аналізі витрат і вигод, який призводить до бажаного результату. (Kim, 2007)

Адміністрація Клінтона (1993 – 2001)

Тодішній президент Клінтон спершу обрав тактику погрожування: він обіцяв запровадити санкції проти Північної Кореї. Однак у жовтні 1994 р. вступила в дію Рамкова угода, де обидві сторони пішли на поступки. З 1999 по 2000 рік адміністрація Клінтона займалася дипломатією, кульмінацією якої став обмін посланцями високого рівня з Пхеньяном і підписання Спільного комюніке США і Північної Кореї. Як і інші попередні адміністрації, адміністрація Клінтона виправдовувала стратегії стримування збереженням режиму нерозповсюдження ядерної зброї. (Cho, 2020)

За адміністрації Клінтона стратегії стримування, які використовувалися проти Північної Кореї, були значними, оскільки тодішній президент Клінтон піддався тиску республіканців, що призвело до часткового впровадження Рамкової домовленості. Протягом позаминулого десятиліття політика Сполучених Штатів щодо Північної Кореї була здебільшого конкретною та тактичною, зосереджувалась на поточній кризі, а не на довгостроковому вирішенні. Наприклад, відповідно до Рамкової домовленості 1994 року Північна Корея повинна була припинити ті дії, які дозволили б країні мати ядерну зброю до кінця десятиліття. У відповідь Сполучені Штати та інші члени погодилися надати Північній Кореї альтернативні джерела енергії. Незважаючи на те, що ця угода була корисною з огляду на її масштаби, вона не вирішила основної проблеми. Адміністрація Клінтона мала труднощі у стратегічному управлінні діяльністю Північної Кореї, що призвело до нездатності цієї адміністрації розробити комплексний підхід із використанням стимулів і загроз стримування. (Lee & Moon, 2003)

Адміністрація Буша-молодшого (1989 – 2001)

Тодішній президент Буш-молодший вимагав ядерних поступок Північної Кореї як передумов, які мають бути виконані перед наданням взаємних поступок. Адміністрація Буша-молодшого також припинила постачання мазуту, що було положенням Рамкової угоди. Адміністрація Буша-молодшого зберегла присутність військ Сполучених Штатів у Південній Кореї, відмовилася від двосторонньої взаємодії між Сполученими Штатами та Північною Кореєю, зайнялася морським ядерним і звичайним стримуванням і взяла участь у багатосторонній взаємодії. (Perry, 2001)

Після своєї інавгурації в січні 2001 року президент Буш-молодший оголосив, що буде прагнути до постійних переговорів з Північною Кореєю. Сполучені Штати заявили, що не виключать Північну Корею зі свого списку країн, які підтримують тероризм, доки не перевірять, що Північна Корея продовжить своє роззброєння. Північна Корея не дозволила експертам Міжнародного агентства з атомної енергії перевірку. (Laney & Shaplen, 2003)

У 2002 році Сполучені Штати наполягали на тому, що Північна Корея створює програму зі збагачення урану для ядерної зброї. Відносини Сполучених Штатів і Північної Кореї були напруженими, коли тодішній президент Буш класифікував Північну Корею як складову «Осі зла» у своїй промові про стан країни в 2002 році. Наприкінці 2002 року та на початку 2003 року Північна Корея припинила заморожування своїх існуючих ядерних центрів на основі плутонію, заблокувала експертів Міжнародного агентства з атомної енергії, вийшла з Договору про нерозповсюдження ядерної зброї та повернулася до переробки використаного ядерного газу до плутонію з ціллю ядерного озброєння. (Bush, 2002)

На початку 2003 року було запропоновано провести багатосторонні переговори між шістьма країнами, які були найбільш зосереджені на дипломатичному вирішенні проблеми. У жовтні 2008 року Північна Корея погодилася на умови Сполучених Штатів, що змусило адміністрацію Буша-молодшого виключити Північну Корею з чорного списку терористів, незважаючи на погрози припинити переговори. Сполучені Штати та Північна Корея підготували

угоду, згідно з якою Північна Корея повинна була відновити роззброєння своєї ядерної програми та дозволити експертам проводити експертизу на наявність ядерної зброї. (Nikitin, 2013)

Адміністрація Обами (2009 – 2017)

У 2008 році тодішній президент Обама обіцяв вести діалог із супротивниками Сполучених Штатів, однак ці діалоги так і не відбулися, частково через втручання консервативного президента Південної Кореї Лі Мен Бака. (Tan, 2020) Тодішній президент Обама продовжував присутність військ Сполучених Штатів у Південній Кореї, морське ядерне стримування, присутність військ Сполучених Штатів у Японії та західній частині Тихого океану, а також було зроблено певні зусилля щодо взаємодії. Кілька стратегій, які використовувалися під час цієї адміністрації, були виправдані дотриманням Договору про нерозповсюдження ядерної зброї та підтвердженням союзницьких відносин як з Південною Кореєю, так і з Японією. (Green, & Cooper, 2017) Тодішній президент Обама застосував стратегію терпіння, щоб звернутись до Північної Кореї для ведення діалогу. Однак повертаючись до історичного контексту, ефективні переговори вже не могли бути відновлені. Тому за адміністрації Обами помітних відмінностей у відносинах між країнами не було. (McEachern, 2018)

Адміністрація Трампа (2017 – 2021)

Відповіді адміністрації президента Трампа щодо Північної Кореї неоднозначні. Однак поширеною реакцією є те, що адміністрація діє з безрозсудністю. Ця оцінка була зумовлена суперечками між Сполученими Штатами та Північною Кореєю, які потенційно могли спричинити кризу, яка без потреби переросла б у небажану війну. Адміністрація Трампа зосередилася на згортанні північнокорейської ядерної програми. Основними інструментами, які використовувалися, були санкції та погрози військовою силою. Такі дії можуть бути виправдані через небезпеку розповсюдження ядерної зброї. (Thränert, 2018)

Президент Трамп наблизився до діалогу з Північною Кореєю ближче, ніж це було за досить довгий час. Так, він відвідав два саміти з Північною Кореєю, які привели до обмеженої резолюції. Адміністрація Трампа обрала політику тиску за допомогою економічних санкцій, щоб змусити Північну Корею почати переговори про денуклеаризацію. Тому між двома главами держав почалося непорозуміння, що призвело до зростання напруженості. (Thraener, 2018)

Адміністрація Байдена (2021 – дотепер)

Адміністрація Джо Байдена стикнулася із ще більшими викликами, пов'язаними із ядерною загрозою, тому політика стримування, обрана Президентом є досить рішучою. На сьогоднішній день, КНДР не визначається як основна загроза, натомість, ключовими ворогами США були визнані Китай та Росія. (Borger, 2022)

«Згідно з оцінкою Федерації американських вчених, Китай має приблизно 350 ядерних боєголовок, у порівнянні з 5977 у запасах Росії проти 5428 у США. Проте Пентагон вважає, що до 2030 року китайські сили зростуть до понад 1000 боєголовок, що зробить їх третьою за потужністю ядерною державою». (Borger, 2022) З початком Повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році та загрозою застосування Росією ядерної зброї, США стверджують, що не дозволять жодній державі досягати своєї мети ядерною зброєю: чи то погрозою застосування чи власне використанням. (Borger, 2022)

У березні 2021 році адміністрація Байдена узгодила нову Стратегію національної безпеки. Основними суперниками було визначено Росію, Китай, Іран, Північну Корею та інші авторитарні режими. США досі визнають дипломатію ключовим інструментом стримування, однак стверджують, що за необхідності вагатися застосовувати силу адміністрація не буде. (Biden, 2021)

Основні положення стратегії стримування – це, по-перше, основою безпеки та взаємовигідної співпраці є партнерства та альянси Сполучених Штатів. По-друге, фокус уваги щодо ядерного стримування зміщується в бік Росії та Китаю, що становлять нову загрозу глобальній безпеці. По-третє, КНДР та дії Ірану (що

постачає безпілотники, в тому числі Росії) досі становлять загрозу, хоч і є меншими за рівнем. (Biden, 2021)

У квітні 2023 року Байден проголосив, що США посилять стратегію стримування щодо КНДР. Одним із способів стане візит атомного підводного човна ВМС США з балістичними ракетами до берегів Південної Кореї. (Smith & Park, 2023) Наразі адміністрація Байдена зосередилася на стримуванні двох потужних ядерних акторів – Китаю та Росії, однак фокус уваги з КНДР не змістився. (Biden, 2021) Його політика є рішучою, однак зараз не можна сказати, наскільки масштабним буде вплив на КНДР та чи правильною є обрана стратегія.

Отже, більшість президентських адміністрацій США мали подібний підхід: кожен з них намагався дійти до мирного рішення шляхом переговорів, однак за різних адміністрацій засоби стратегій стримування відрізнялися. Так, деякі проводили різку політику без бажання йти на поступки. Такі дії викликали негативну реакцію Північної Кореї та послаблювали можливість комунікацій. Інші ж обрали поміркований підхід. Однак ані санкції, ані переговори, ані ядерне роззброєння Південної Кореї, тощо, не призвели до бажаного результату і «боротьба» за нерозповсюдження триває дотепер. Якщо Сполучені Штати не будуть діяти послідовно по відношенню до КНДР, буде складно розвивати ефективні відносини з нацією. Порівнюючи методи адміністрації Обами з адміністрацією Трампа, наприклад, очевидна відсутність єдності щодо використовуваної політики. Однак рівень розбіжності в політиці залежить від фундаментальної та природної зміни влади в демократичних країнах і, як наслідок, різниця у політиці стає неминучою.

2.4. Стратегії північнокорейського протистояння забороні розробки ядерної зброї

Історія показала, що у відповідь на провокації Північної Кореї, за винятком випадків фактичного вторгнення, стратегії стримування призводили до зворотних дій. (Gates, 2009) Північна Корея, наприклад, здатна перешкоджати військовій взаємодії Альянсу, спричиняючи наслідки Південній Кореї. Саме здатність перетворити Південну Корею на «море вогню», як описує Північна Корея, посилила стримуючий фактор Північної Кореї проти реакцій партнерства на її умови. (Cho, Park & Um, 2018) Що робить цей стримуючий засіб легітимним, так це історична готовність Північної Кореї використовувати тиск у спосіб, який альянс сприймає як безрозсудний. Це призвело до припущення Сполучених Штатів і Південної Кореї, що КНДР може вирішити запустити ескалаційний цикл, який призведе до війни, хоча визнається, що Північна Корея, швидше за все, програє таку війну. (Lieber and Press, 2013)

Стратегії стримування різних адміністрацій президентів США, починаючи з 1945 року викликали різну реакцію КНДР. Так, стратегії стримування адміністрації Трумена спонукали Північну Корею розпочати війну за виживання, щоб врятувати свій режим. Певною мірою цьому сприяв той факт, що Північна Корея знала, що Китай і Союз Радянських Соціалістичних Республік не можуть допустити існування озброєного союзника Сполучених Штатів біля своїх кордонів. Ці стратегії сприяли тривалій ворожнечі між Сполученими Штатами та КНДР, а також поділу Корейського півострова, який зберігся донині. (Haggard & Noland, 2010)

Північна Корея відреагувала на стратегії стримування, використані адміністрацією Форда, з надзвичайною ворожістю. Жителі Північної Кореї постійно називали спільні військові навчання США і Південної Кореї генеральною репетицією вторгнення до Північної Кореї. Ці навчання передбачають розгортання сотень тисяч військовослужбовців Сполучених Штатів, включаючи десантні та повітряно-десантні операції. Як наслідок, протягом цього періоду відносини між Сполученими Штатами та Північною Кореєю залишалися конфліктними. (Haggard & Noland, 2010)

Під адміністрацією Картера реакція Північної Кореї на політику адміністрації була незрозумілою. Хоча Північна Корея хотіла б побачити виведення військової присутності Сполучених Штатів у Південній Кореї, північнокорейці усвідомлювали, що Сполучені Штати, ймовірно, передислокують підкріплення до Південної Кореї в разі війни. (Gaddis, 2005)

В останні роки правління Рейгана спостерігалось зближення Сполучених Штатів і СРСР. Сполучені Штати мали дружні відносини з Китаєм протягом 1980-х років. Північна Корея почала побоюватися, що Москва і Пекін її покинуть. Оскільки Китай має значний вплив на Північну Корею, дотримання вимог Китаєм є необхідним, оскільки воно зберігає ефективний фінансовий вплив на Північну Корею. Вважалося, що співпраця Китаю та Сполучених Штатів дозволить зупинити ядерну ворожість Північної Кореї, що дозволить знайти більше альтернатив перед обличчям ворожої агресії. (Choi & Park, 2016)

Реакцією Північної Кореї на стратегії стримування, які використовувала адміністрація Буша-старшого, була ворожість, і, як наслідок, відносини між Сполученими Штатами та Північною Кореєю були навмисним протиборством. (Kong, 2018)

Під адміністрацією Клінтона Північна Корея відреагувала зі страхом і занепокоєнням, що тодішній президент Клінтон був готовий розпочати війну в червні 1994 року. З 1999 по 2000 рік це змінилося деяким обережним оптимізмом. Загалом реакція Північної Кореї була позитивною, але обережною, що призвело до загального покращення відносин між Сполученими Штатами та Північною Кореєю під час правління адміністрації Клінтона. Частково це сталося завдяки тому, що адміністрація Північної Кореї погодилася вести переговори, зробивши стратегію ефективною. Так, тодішній президент Клінтон домовився про певний рівень відносин з Північною Кореєю через початок переговорів у рамках Шестисторонніх переговорів, що сприяли кількарічному «миру» між націями. (Choi & Park, 2016)

Під адміністрацією Буша-молодшого Північна Корея вважала, що може стати наступною мішенню доктрини Буша. У результаті Північна Корея була надзвичайно ворожою у своїх відносинах зі Сполученими Штатами, що спричинило крах імпульсу до примирення між США та Північною Кореєю, що значно погіршило відносини. У відповідь обидві країни застосували стратегії боротьби на межі конфлікту, що призвело до зростання недовіри з обох сторін. Це означало, що відносини стагнували, коли вони були покращені за адміністрації Клінтона. (Choi & Park, 2016) Таким чином, Північна Корея мала більше стимулів брати участь у розробці ядерної зброї. Така ж реакція КНДР була і за часів управління Обама. (Choi & Park, 2016)

Практично увесь час адміністрації президентів США намагались використати переговори для запобігання розповсюдженню ядерної зброї в Північній Кореї. Таким чином, зрештою, кожна адміністрація Сполучених Штатів, яка намагалася використати цей поміркований метод, щоб запобігти розробці КНДР ядерної зброї, зазнала невдачі. Трамп же обрав інакшу стратегію – примус, що стала більш ефективною. Частково це відбулося тому, що Північна Корея відчувала тиск і боялася помсти або нападу з боку Сполучених Штатів, що спонукало їх повернутися до переговорів. (Gambino, 2018) Байден в свою чергу наразі проводить помірковану політику, засновану на дипломатичних переговорах, однак має чітку позицію: у разі використання ядерної зброї, відповідь США буде миттєвою. (Borger, 2022)

Станом на сьогодні, позиція КНДР щодо розробки ядерної зброї є категоричною. Очільниця МЗС КНДР Чхо Сон Хуей стверджує, що будь-які спроби змінити курс КНДР з розробки ядерної зброї є посяганням на суверенітет та національну безпеку держави. «Ми ніколи не шукатимемо ні від кого визнання чи схвалення, поки у нас є сили протистояти ядерним загрозам США. Північна Корея продовжуватиме вживати заходів на основі всіх законних прав, наданих суверенній державі, доки всі військові загрози з боку США та пов'язаних із ними ворожих сил не будуть повністю усунені». (YonhapNews, 2023)

Найчастіше США використовувало санкції проти КНДР як спосіб стримування, однак дослідники поділяють їх на «сприятливі» та «несприятливі». Щоб зрозуміти застосування сприятливих санкцій Сполученими Штатами як альтернативу несприятливим санкціям, необхідно визнати «стандарт» розуміння Північної Кореї. Сполучені Штати повинні оцінити розуміння Північною Кореєю безпеки відносно світової спільноти і порівняти це розуміння з позицією та/або статусом, які найбільше цінуються державою-ізоєм. (Haggard & Noland, 2010)

Сприятливі умови, ухвалені Сполученими Штатами, передбачають гарантії щодо фінансових умов і умов безпеки Північної Кореї. Замість того, щоб змушувати Північну Корею до фінансового та політичного вигнання в результаті агресивних дій, Сполучені Штати можуть активно оскаржувати вимоги Північної Кореї, особливо враховуючи, що Північна Корея прагне визнання справжньої нації та відкидає те, що вона сприймає як непропорційне покарання. Для ефективного створення та використання сприятливих санкцій щодо Північної Кореї важливий аналіз гарантії проти загрози. Найсуттєвіша відмінність залежить від здатності Сполучених Штатів розробити різнобічну реакцію, яка не базується на військовій ескалації. (Haggard & Noland, 2010)

Отже, реакція КНДР на спроби стримування з боку США з 1945 року мала різко негативний вектор. Так, Північна Корея погоджувалась на поступки, але вони не наближували США до можливості денуклеаризації КНДР. Зі збільшенням кількості спроб ведення переговорів чи застосування примусу, відносини між державами погіршувалися. Наразі КНДР вважають спробу денуклеаризації втручанням у внутрішні справи держави та порушенням суверенітету. Єдиною можливістю подальшого розвитку стратегії стримування наразі є розробка комплексної стратегії, заснованої не лише на військовій ескалації, але й із застосуванням економічних (як-от санкції), соціальних та геополітичних чинників.

РОЗДІЛ 3: Ключові аспекти реалізації стратегії стримування США розробки ядерної зброї з боку КНДР

3.1. Геополітичні та соціально-економічні чинники виробництва КНДР ядерної зброї на сучасному етапі та їхня роль у розробці стратегії стримування США

Для встановлення перспектив та можливостей стратегії стримування США щодо розробки КНДР ядерної зброї, виключно аналізу історичного контексту буде замало. Для більш глибокого аналізу був проведений кореляційний та множинний регресійний аналіз факторів, що гіпотетично впливають на виробництво КНДР ядерної зброї, що мав на меті встановлення вектору реалізації стратегії стримування США. Так, ціллю аналізу є встановлення важелів впливу на реалізацію ядерної програми КНДР. Дослідження лімітоване часовим проміжком 2009-2019 роки з причини відсутності повної інформації про обрані чинники в інші роки. Окрім того, оскільки аналіз був проведений на основі відносно нещодавніх даних, він дає змогу більш релевантно оцінити майбутнє стратегії стримування, спираючись на більш сучасну геополітичну та економічну ситуацію в світі. Ключовим питанням аналізу є: на які фактори, що впливають на виробництво КНДР ядерної зброї, націлений фокус США з метою розробки ефективної стратегії стримування?

Для аналізу чинників, що гіпотетично пов'язані з розробкою КНДР ядерної зброї було обрано:

Залежна змінна (x) – Кількість тестових запусків КНДР балістичних ракет із здатністю нести ядерні боєголовки (включаючи ракети малої, середньої та міжконтинентальної дальності) з 2009 по 2019 роки. (див. Додаток 1, Фігура 1.1.)

Джерело: <https://www.cfr.org/background/north-korea-nuclear-weapons-missile-tests-military-capabilities>

Незалежна змінна (y) – Військові витрати КНДР (у поточних доларах США) протягом 2009-2019 років.

Джерело: <https://www.state.gov/world-military-expenditures-and-arms-transfers-2021-edition/>

Контрольна змінна 1 (var1) – ВВП КНДР (у поточних доларах США) протягом 2009-2019 років.

Джерело: <https://www.state.gov/world-military-expenditures-and-arms-transfers-2021-edition/>

Контрольна змінна 2 (var2) – Індекс крихкого стану КНДР (FSI index – Fragile state index) 2009-2019 рр.

Джерело: <https://fragilestatesindex.org/country-data/>

Контрольна змінна 3 (var3) – Імпорт (у поточних доларах США) протягом 2009-2019 років.

Джерело: <https://www.northkoreaintheworld.org/economic/import-breakdown>

Контрольна змінна 4 (var4) – Експорт (у поточних доларах США) протягом 2009-2019 років.

Джерело: <https://www.northkoreaintheworld.org/economic/export-breakdown> (див. Додаток 1, Таблиця 1.1)

Так, більшість змінних є економічними показниками, оскільки наразі ключовою стратегією стримування США, окрім дипломатичних переговорів, є економічне стримування – санкції, відсутність інвестицій та міжнародна ізоляція КНДР для унеможливлення встановлення торговельних зв'язків з іншими державами тощо. Всі статистичні обчислення були проведені в R Studio.

Нульова гіпотеза: не існує статистично значущої кореляція між кількістю тестових запусків балістичних ракет з можливістю нести ядерні боеголовки та військовими витратами КНДР. Результати кореляційного аналізу такі: $\text{cor}(x, y) =$

0.7426119. (див. Додаток 2, рис.2.1.) Відомо, що чим ближче значення до 1, тим сильніша залежність між змінним. (Неліпа, 2011 с.45) Отже результатом кореляційного аналізу є встановлення досить сильної залежності (позитивна кореляція) між показником кількості пусків ракет в зазначені роки та військовими витратами КНДР: чим більшими є військові витрати, тим більше було проведено тестових пусків балістичних ракет. Така залежність використовується для розробки стратегії стримування США. Так, збільшення військових витрат КНДР прямо корелює зі збільшенням кількості тестових запусків балістичних ракет з можливістю нести ядерні боєголовки. Через це одним з шляхів стримування є економічний тиск на КНДР, спрямований на обмеження їх військових видатків, як-от введення санкцій.

Також було проведено множинний регресійний аналіз щодо контрольних змінних за формулою $lm(formula = y \sim var1 + var2 + var3 + var4, data = data)$. Ці дані аналізувались для встановлення залежності по відношенню до військових витрат КНДР (не кількості тестових запусків ракет), оскільки на саме на перший з факторів можна здійснювати вплив «ззовні». Через те, що зв'язок між кількістю пусків та військовими витратами підтверджений кореляційним аналізом, такий множинний регресійний аналіз гратиме більшу роль для подальшої розробки комплексної стратегії стримування США по відношенню до КНДР.

Результати наступні (див. Додаток 2, рис.2.2):

Коефіцієнти:

	Estimate	Std. Error	t value	Pr(> t)
(Intercept)	3998.27842	8669.28303	0.461	0.661
var1	0.30011	0.13507	2.222	0.068 .
var2	-52.83360	69.79821	-0.757	0.478
var3	0.05498	0.10269	0.535	0.612
var4	-0.06337	0.04795	-1.321	0.235

Signif. codes: 0 ‘***’ 0.001 ‘**’ 0.01 ‘*’ 0.05 ‘.’ 0.1 ‘ ’ 1

Residual standard error: 130.2 on 6 degrees of freedom

Multiple R-squared: 0.9405, Adjusted R-squared: 0.9009

F-statistic: 23.72 on 4 and 6 DF, p-value: 0.0008039

У даному випадку значущість коефіцієнтів встановлюється за допомогою значень p-value. Коефіцієнт регресії var1 (ВВП) має p-value 0.068, а отже має практично статистичну значущість, оскільки p-value = 0.068, близько до 0.05 рівня значущості. Інші ж показники контрольних змінних мають p-value, що значно перевищує рівень значущості 0.05, що означає, що на цьому рівні значущості нульова гіпотеза (про незначущість впливу показника на змінну) не може бути відкинута, а отже показники не мають статистично важливого впливу на Військові витрати.

Коефіцієнт детермінації (Multiple R-squared) вказує наскільки добре модель пояснює варіацію залежної змінної. У дослідженні показник становить 0.9405, що означає, що задані контрольні змінні на 95% пояснюють варіації змінної у.

Окрім того, p-value моделі в цілому має значення 0.0008039, що свідчить про високу статистичну значущість. Це означає, що існує достатньо доказів на підтримку гіпотези про наявність впливу контрольних змінних на змінну у. Таким чином, результати аналізу показують, що модель має статистичну значущість і змінні в ній значимо впливають на військові витрати (у). Отже, основний фокус США у розробці стратегії стримування виробництва КНДР ядерної зброї має бути встановлений на ВВП КНДР.

Окрім того, проведено кореляційний аналіз для визначення зв'язку Військових витрат (у) та Імпорту (var3) з результатом $\text{cor}(\text{var3}, y) = -0.2107429$, (див. Додаток 2, рис.2.3) і аналіз зв'язку між Військовими витратами (у) та Експортом (var4) $\text{cor}(\text{var4}, y) = -0.37572$. (див. Додаток 2, рис.2.4):

У результатах простежується дуже слабка негативна кореляція (зі збільшенням Імпорту та Експорту, знижується кількість Військових витрат і навпаки), але залежність має низьку статистичну значущість.

Отримані дані про кількість пусків ракет, військові витрати та контрольні змінні можуть відіграти важливу роль у розробці стратегії стримування США ядерної програми КНДР для забезпечення глобальної безпеки. Коефіцієнт кореляції 0.7426119 показує високу позитивну кореляцію між змінними Кількістю пусків балістичних ракет та Військових витрат, що свідчить про те, що збільшення кількості пусків ракет пов'язане зі збільшенням військових витрат. Це може надати важливу інформацію для розробки стратегій стримування, таких як контроль над фінансовими ресурсами КНДР.

Виявлення значущого впливу ВВП може вказувати на те, що економічне зміцнення може вплинути на зменшення військових витрат. Однак така теорія є дещо невиправданою, оскільки важливу роль в цьому контексті відіграє політична ситуація в країні та політичне спрямування лідера держави. Тому такі дані можна інтерпретувати двома шляхами. Перший, що є досить теоретичним та непрактичним (згідно з критичним аналізом та історичною практикою) – ведення діалогу між США та КНДР для розвитку співпраці з метою стабілізації економіки КНДР без необхідності великих витрат на військову сферу. Інший шлях гіпотетично матиме більший успіх – міжнародна ізоляція КНДР та контролювання фінансових потоків до держави з метою забезпечення «примусового» діалогу. Північна Корея досі має широкі торговельні відносини з Китаєм і Росією, при цьому Китай є основним експортером товарів та ресурсів для КНДР. (CRS Report for Congress, 2010) «КНДР має щорічний дефіцит міжнародної торгівлі в розмірі 1 мільярд доларів, який вона фінансує переважно за рахунок надходжень іноземної допомоги та іноземних інвестицій, а також за рахунок експорту зброї та різноманітної сумнівної діяльності». (CRS Report for Congress, 2010) Через це фокус діяльності США направлений на регуляцію фінансових потоків до КНДР, що здійснюється шляхом впровадження санкцій.

Наслідками санкцій для відносин США та КНДР є:

- торгівля обмежена продуктами харчування, ліками та гуманітарними товарами, для яких потрібна ліцензія
- імпорт та експорт із Північної Кореї заборонено
- забороняється продаж та передача зброї
- жителям США заборонено надавати фінансові послуги з метою ухилення від санкцій або надавати фінансові послуги фізичній чи юридичній особі, на яку поширюються санкції
- нові інвестиції США заборонені
- Північна Корея також не має права брати участь у будь-якій урядовій програмі США, яка надає кредити, кредитні гарантії чи інвестиційні гарантії
- зовнішня допомога США є мінімальною і здебільшого обмежена біженцями, які втікають з Північної Кореї
- розташовані в США активи заблоковані для північнокорейських фізичних осіб та організацій (Rennack, 2022)

Наразі економіка КНДР є одним з ключових важелів, щоб змусити країну співпрацювати у спробах денуклеаризації. Економіка держави становить інтерес для США не лише через те, що є ресурсом розвитку ядерної програми, а й через те, що за скрутних економічних умов зростає кількість невдоволених. Так, якщо показники завдають шкоди навіть еліті держави, ситуація може зрештою призвести до бунту проти режиму. (CRS Report for Congress, 2010)

Кореляційний аналіз Імпорту та Експорту показує, що існує слабка негативна кореляція між військовими витратами та імпортом (-0.2107429) та експортом (-0.37572). Це означає, що збільшення імпорту та експорту пов'язане зі зменшенням військових витрат. Але враховуючи фактор, що кореляційна залежність є малозначущою, а експорт і імпорт становить відносно невелику частку ВВП КНДР, навряд чи покращення міжнародних торговельних зв'язків з Північною Кореєю зможе забезпечити успіх у стримуванні.

Отже, у розробці стратегії стримування США фокус уваги має бути зосереджений на економічних показниках, таких як ВВП КНДР та Військові витрати відповідно. На сьогоднішній день проти КНДР введено санкції і їхню ефективність доведено можливістю вести переговори з Північною Кореєю. Так, результати аналізу показують, що існує висока позитивна кореляційна залежність між кількістю пусків балістичних ракет і військовими витратами КНДР станом на 2009-2019 роки. Множинна регресійна модель з контрольними змінними не показує значущого впливу індексу нестабільності, імпорту та експорту на військові витрати, за винятком ВВП. Імпорт та експорт мають слабку негативну кореляцію з військовими витратами, однак цей результат не можна вважати об'єктивним без врахування таких факторів як стабільність КНДР (політична та соціальна), політичний вектор лідера держави тощо. Таким чином, ефективними кроками стримування є санкції, посилення економічної ізоляції КНДР, підвищення контролю США за фінансовими операціями, пов'язаними з КНДР, шляхом співпраці з міжнародними фінансовими установами та банками тощо.

3.2. Перспективи стратегій стримування США розробки КНДР ядерної зброї

У той час як Сполучені Штати використовують силові кроки (такі як багатосторонні та незалежні санкції, включаючи резолюції Ради Безпеки ООН) і винагороди (зняття санкцій і дипломатичні відносини), Північна Корея використовує різні методи тиску (демонстрація військової спроможності, відмова брати участь у розмовах, словесних погрозах і недотриманні попередніх домовленостей) і обмежені жести співпраці. (Bluth, 2017) Північнокорейська еліта має вкорінене уявлення про те, що ядерна програма підвищує статус нації, забезпечує стримування зовнішніх загроз і допомагає просувати переговори про безпеку зі Сполученими Штатами, що дає Північній Кореї можливість отримати фінансову допомогу. Хоча насправді ж, зовнішня загроза Північній Кореї була

створена насамперед її власними діями через розвиток ядерної програми. (Bluth, 2017)

Ключовою метою стратегії стримування США є усунення загрози застосування ядерної зброї з боку КНДР. Завдяки обговоренню повного припинення програми ядерної зброї цей курс приведе до безпечного сценарію на Корейському півострові. Дотримуючись цього курсу, Сполучені Штати та їхні союзники зведуть до мінімуму тиск на Північну Корею, який розглядається як залякування. Зменшення цієї уявної небезпеки для Північної Кореї запропонувало б країні-ізолю впевненість у собі, необхідну для існування в глобальній спільноті та пошуку власного фінансового та соціального зростання. (Perry, 2001) Таким чином, якби Північна Корея усунула свою загрозу ядерної зброї, Сполучені Штати, швидше за все, стабілізували б дипломатичні відносини, зменшили або припинили санкції та вжили інших сприятливих дій щодо Північної Кореї, що призвело б до створення позитивних можливостей для нації.

Північна Корея ж натомість навряд чи повернеться до дипломатії, доки не досягне своїх цілей щодо розробки ядерної зброї. Кім Чен Ін у своєму виступі на Восьмому партійному з'їзді Трудової партії Кореї в січні 2021 року стверджував, що розробка зброї КНДР націлена на «досягнення передових можливостей для нанесення превентивного ядерного удару та удару у відповідь шляхом подальшого підвищення рівня точності, достатнього для того, щоб вражати та знищувати будь-які стратегічні цілі в радіусі 15 000 кілометрів із високою точністю». (Namre et al., 2023)

За даними Центру стратегічних і міжнародних досліджень (CSIS), «Північна Корея в кінцевому підсумку прагне отримати надійну здатність проникати через систему протиракетної оборони США та завдавати ударів по території США. Північна Корея прагне використовувати тактичну ядерну зброю як асиметричний засіб для зміни балансу сил на Корейському півострові на свою користь.» (Namre et al., 2023) Станом на сьогодні Північна Корея знаходить все більше можливостей для розширення ядерної програми і прискорення випробувань ракет. Тому наразі

для США важливим є швидка можливість адаптації до мінливого політичного клімату. (Hamre et al., 2023)

На основі результатів кореляційного та множинного регресійного аналізів, стратегія стримування розробки ядерної зброї КНДР для забезпечення глобальної безпеки має зосередитись переважно на економічних факторах. Враховуючи зв'язок між кількістю пусків ракет та військовими витратами, важливо сприяти укладанню міжнародних договорів про обмеження військових дій, контроль за пусками ракет та демілітаризацію регіону. Ця ціль може посилена залученням міжнародної спільноти, а саме створення міжнародних коаліцій для направлення спільних зусиль для денуклеаризації КНДР. Окрім того, встановлення міжнародних стандартів та обмежень може стимулювати КНДР до співпраці. Прикладом таких дій може бути накладання санкцій та посилення моніторингу ядерної діяльності КНДР шляхом контролю експорту та імпорту товарів, що можуть бути використані для розробки ядерної зброї.

Ще один аспект, який може відіграти значну роль для стратегії стримування – підвищення контролю США за фінансовими операціями, пов'язаними з КНДР, шляхом співпраці з міжнародними фінансовими установами та банками. Це допоможе виявити та перешкодити нелегальним фінансовим операціям, що підтримують військові витрати КНДР.

Враховуючи значущий вплив економічних показників, таких як ВВП, імпорт та експорт, важливим кроком може стати послаблення ізоляції КНДР та залучення до вільної торгівлі. Це може стимулювати зниження військових витрат та сприяти зменшенню потенційних загроз з боку КНДР, однак такий метод є ризикованим, враховуючи чітку позицію КНДР щодо ядерної програми.

На сьогоднішній день нерідко дослідники прогнозують не лише дії США, але й Альянсу Південної Кореї та США (далі – Альянс). Вважається, що виключно спільними зусиллями стратегія стримування щодо КНДР матиме найвищу ефективність. Так, наприклад, аналітичний центр США Атлантична рада (Atlantic

Council of United States) визначає 4 основних рекомендацій для забезпечення політичної стабільності між КНДР та Альянсом. (Taylor, 2023)

По-перше, Сполучені Штати та Південна Корея повинні забезпечити розуміння, що військові навчання – нормальна і очікувана діяльність держав у відповідь на військові тренування КНДР, а не форма відплати. (Taylor, 2023)

По-друге, альянс повинен утримуватися від пропозицій скоротити навчальну діяльність у своїх спробах вести переговори з Північною Кореєю. Перетворення навчань на предмет переговорів доводить, що навчання є загрозою безпеці Північної Кореї. (Taylor, 2023)

По-третє, Альянс повинен посилити стримування та заспокоїти громадськість, розвиваючи свою об'єднану оборонну позицію щодо нових можливостей Північної Кореї. «Наприклад, аналітики оцінюють, що розробка Північною Кореєю ракет на твердому паливі скорочує потенційний час попередження для запусків північнокорейських ракет, оскільки ракети на рідкому паливі мають бути заправлені безпосередньо перед запуском, що полегшує їх виявлення за допомогою супутникових зображень. Таким чином, покращення спроможності альянсу виявляти та захищатися від запусків ракет Північної Кореї в короткі терміни є вартою спробою стримування та заспокоєння». (Taylor, 2023)

По-четверте, наразі Південна Корея намагається розвинути власний незалежний потенціал протиракетної оборони, а не інтегрувати зусилля протиракетної оборони в альянс. Натомість, для забезпечення ефективності стратегії, зусилля США та РК мають бути об'єднаними. (Taylor, 2023)

Звіт Центру стратегічних і міжнародних досліджень (CSIS), також містить рекомендації, які допоможуть гарантувати, що альянс США та Кореї керуватиме ситуацією з позиції сили. Так, держави повинні діяти за трьома основними гіпотетичними напрямками. (Hamre et al., 2023)

По-перше, держави мають проводити підготовку до можливого повернення переговорів. Однією з наданих у звіті рекомендацій є «розробка дорожніх карт до

повної та перевіреної денуклеаризації, яка включатиме проміжні кроки для зниження рівня загрози та зміцнення довіри... Сполучені Штати мають призначити штатного спеціального представника щодо Північної Кореї. Ця особа могла б працювати над координацією потенційних дорожніх карт щодо денуклеаризації Північної Кореї серед ключових зацікавлених сторін у Вашингтоні, Сеулі та Токіо». (Hamre et al., 2023)

По-друге, союзники повинні відновити спільні військові навчання та співпрацю в космосі для посилення розвідувальних властивостей. Крім того, підтримувати військові вдосконалення Південної Кореї, зокрема:

- «Ланцюг убивств» - план превентивного удару Південної Кореї для виявлення неминучої атаки з боку Північної Кореї та знищення її засобів запуску ракет до того, як їх можна буде використати,
- раннє розгортання Залізного купола,
- можливості спрямованої енергії,
- модернізований захист на кораблях,
- додаткову висотну зону терміналу Акумулятор Defense (THAAD) (Hamre et al., 2023)

По-третє, гуманітарна допомога повинна бути відокремлена від процесу денуклеаризації і надаватись КНДР незалежно від політичної ситуації. (Hamre et al., 2023)

Отже, стратегія стримування США має значні перспективи розвитку при правильному розподіленні економічних, геополітичних та соціальних важелів впливу. Найбільшої ефективності, за звітами аналітичних центрів, у стратегії стримування можна досягти лише альянсом США та Республіки Корея, спрямувавши сили в таких ключових напрямках як проведення військових навчань, дипломатичні переговори, технологічний розвиток та гуманітарна допомога.

ВИСНОВКИ

Стратегії стримування використовуються для націлювання на певну поведінку, яка може бути негативною, незаконною або неетичною. Ці типи стратегій використовувалися проти Північної Кореї з 1950-х років, щоб обійти розробку національної програми ядерної зброї. (Cho, Park & Um, 2018) Протягом десятиліть використовувані методи змінювалися залежно від президентської адміністрації США. (Kristensen & Norris, 2018)

Одним з ключових завдань роботи було виокремлення чинників, що стимулюють стратегію стримування Сполученими Штатами розвитку ядерної програми Північної Кореї. Так, в ході дослідження такими факторами є, по-перше, загроза національної безпеки США та глобальної безпеки. По-друге, США прагнуть підтримувати свій статус на міжнародній арені як актора, що здатен підтримувати мир та захищати своїх союзників. Розробка ядерної зброї КНДР створює потенційну загрозу для безпеки Південної Кореї, Японії та інших сусідніх країн, а отже США має необхідність захистити їх як своїх союзників. По-третє, наслідками поширення ядерної програми КНДР може стати глобальна гонка озброєнь, що стане перешкодою для інтересів США в Азійсько-тихоокеанському регіоні. Окрім того, США має позицію гаранту виконання міжнародних норм та зобов'язань, тому вихід КНДР з Договору про нерозповсюдження ядерної зброї становить загрозу національної безпеки. По-п'яте, США вбачає у стратегії стримування можливість збереження статус-кво на Корейському півострові.

Ключовою передумовою реалізації стратегії стримування США є підозра президентських адміністрацій США щодо розробки КНДР ядерної зброї ще з 1950-х років, однак можливості підтвердити цю підозру не було. (Kristensen & Norris, 2018) У 1994 році Північна Корея не допустила в країну експертів, щоб підтвердити, що вона дотримується умов Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Адміністрація Клінтона отримала інформацію про переробку плутонію, що дозволило Північній Кореї створювати атомні бомби. Ці відкриття призвели до

напруженості між країнами. (Mazarr, 1995) Закритість Північної Кореї, а також різні політичні інтереси держав стали перешкодою для ведення діалогу між ними, хоча за часів різних президентських адміністрацій США було чимало спроб дипломатичних переговорів для розв'язання конфлікту. Здійснюється стримування двома основними методами: покаранням або через запобігання. (Cho, Park & Um, 2018)

І адміністрація Трумена, і адміністрація Форда офіційно використовували стратегії стримування, базуючись на аргументі, що такі стратегії необхідні для підтвердження прихильності Сполучених Штатів безпеці Південної Кореї. Неофіційно адміністрація Трумена та адміністрація Форда мали на меті перешкодити розробці нової ядерної програми. Таким чином, стратегії стримування, які використовували ці адміністрації, були спрямовані на запобігання ядерної зброї як для Північної Кореї, так і для Південної Кореї.

Адміністрація Клінтона погрожувала Північній Кореї військовою силою та санкціями. Після загрози санкцій Північна Корея погодилася брати участь і піти на поступки під час переговорів щодо створення Рамкової домовленості. Ці переговори призвели до періоду дипломатії з 1999 по 2000 рік між Північною Кореєю та Сполученими Штатами, а також до підписання Спільного комюніке США та Північної Кореї. Адміністрація Буша-молодшого вимагала поступок з боку Північної Кореї, за якою слідувала стратегія терпіння адміністрації Обами. Адміністрація Трампа наблизилась до переговорів з КНДР, однак через історичну напруженість взаємодії між державами, важливого прориву у відносинах не сталося. Байден же в свою чергу не визначає КНДР як одну з основних загроз однак має чітку позицію щодо миттєвої відповіді на використання КНДР ядерної зброї.

Більшість експертів сходяться на думці, що рішення президентських адміністрацій не залучати Північну Корею як актора міжнародних відносин та держави учасника вільної торгівлі дозволяє країні-ізгою і далі розвивати свою програму ядерної зброї, яка сприяла і продовжуватиме сприяти ослабленню статусу та надійності Сполучених Штатів. Очікується, що якщо Сполучені Штати не

розроблять ефективну стратегію стримування по відношенню до Північної Кореї, дипломатичні відносини продовжать загострюватися.

На основі кореляційного та множинного регресійного аналізу геополітичних (ізолюваність держави, кількість пусків ракет), соціально-політичних (Індекс крихких держав) та економічних факторів (ВВП КНДР, імпорт, експорт та військові витрати), що можуть мати вплив на виробництво КНДР ядерної зброї, можна робити висновки про ключові фокуси США в розробці стратегії стримування. Так, між кількістю тестових пусків балістичних ракет КНДР та військовими витратами є сильна залежність, а отже, при впливі на економічні показники КНДР існує можливість зменшення кількості пусків ракет та призупинення ядерної програми.

Стратегія стримування США має майбутнє лише у випадку поступовості дій та адаптації під швидкозмінний політичний клімат. По-перше, США мають зосередитися на фінансовому впливі КНДР та моніторингу експорту та імпорту товарів, що можуть бути використані для розробки ядерної зброї. По-друге, США має продовжувати нарощення технологічного оснащення та військові тренування як елементу стратегії стримування через запобігання. По-третє, США має розвивати міжнародну взаємодію для посилення глобального протистояння проти ядерної програми КНДР, зокрема взаємодію з Південною Кореєю. Дослідницькі та аналітичні центри визначають таку взаємодію як найбільш ефективну.

Це дослідження важливе, оскільки воно надає ретельний опис відносин між Сполученими Штатами та Північною Кореєю. Крім того, дослідження надає інформацію про стратегії стримування, які використовувалися за часів різних президентських адміністрацій. Попри те, що сьогоднішній політичний клімат змінюється, ще багато чого потрібно зробити для денуклеаризації Північної Кореї. В ході цього дослідження встановлено, що Північна Корея представляє ворожу націю, яка працює над тим, щоб стати здатною здійснити ядерний удар по Сполучених Штатах, незалежно від того, про що домовилися лідери обох країн, а отже стратегія стримування є ключем для забезпечення глобальної безпеки та стабільності.

ДЖЕРЕЈА

- Armstrong, C. K. (2013). *Tyranny of the Weak: North Korea and the World, 1950–1992*. In *Google Books*. Cornell University Press. https://books.google.com/books?id=23PRnGPxSd0C&printsec=frontcover&dq=charles+k.+armstrong&hl=ru&newbks=1&newbks_re-dir=1&sa=X&ved=2ahUKEwj6loSp6tT-AhUSposKHSuFD2MQ6AF6BAgFEAI
- Betts, R. (2013). *Vol. 92, No. 2, MARCH/APRIL 2013 of Foreign Affairs on JSTOR*. [Www.jstor.org](http://www.jstor.org). <https://www.jstor.org/stable/i23526826>
- Bicker, L. (2018, June 12). Trump Kim summit: US and North Korean leaders hold historic talks. *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/world-asia-44435035>
- Biden, J. (2021). *INTERIM NATIONAL SECURITY STRATEGIC GUIDANCE*. The White House. <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>
- Bluth, C. (2017). The Paradox of North Korea’s Nuclear Diplomacy: Insights from Conflict Transformation Theory. *North Korean Review*, 13(1), 45–62. <https://www.jstor.org/stable/26396108>
- Borger, J. (2022, October 12). *US will soon need to deter two major nuclear powers for first time, White House says*. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2022/oct/12/nuclear-weapons-russia-china-us-national-security-strategy>
- Bracken P. (1993) Nuclear weapons and state survival in North Korea, *Survival*, 35:3, 137-153, DOI: 10.1080/00396339308442703
- BUREAU OF EAST ASIAN AND PACIFIC AFFAIRS. (2018). *U.S. Relations With North Korea - United States Department of State*. United States Department of State. <https://www.state.gov/u-s-relations-with-north-korea/>
- Bush, G. W. (2002, April 29). *The National Security Strategy of the United States of America*. *Archives.gov*. <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nssall.html>

- Cernik, J. A. (1976). The Current United States Targeting Doctrine of Nuclear Weapons: An Explanation and Analysis. *Presidential Studies Quarterly*, 6(1/2), 49–64. <https://www.jstor.org/stable/20556831>
- CFR.org Editors. (2021, December 22). What's the Status of North Korea's Nuclear Program? Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/background/north-korea-nuclear-weapons-missile-tests-military-capabilities>
- Cha V. and Kang D. (2018) *Nuclear North Korea: A Debate on Engagement Strategies*, Columbia University Press
- Cho K., Park B., and Um J. (2018) “Changing Nuclear Capabilities and Strategy between the United States and North Korea,” *Korean Journal of Defense Analysis* 30, no. 1 pp.21–39
- Cho, S. (2020). North Korea as a land of cooperation between America and China. *Security Nexus*, 21 - 2020. https://dkiapcss.edu/nexus_articles/north-korea-as-a-land-of-cooperation-between-america-and-china/
- Choi, Hee Jun & Park, Ji-Hye. (2016). An Analysis of Critical Issues in Korean Teacher Evaluation Systems. *Center for Educational Policy Studies Journal*. 6. 151-171. 10.26529/cepsj.93.
- Choi, J. K. (2015). The Perils of Strategic Patience with North Korea. *The Washington Quarterly*, 38(4), 57–72. <https://doi.org/10.1080/01636660x.2015.1125829>
- CRS Report for Congress. (2010, January 22). *North Korea: Economic Leverage and Policy Analysis*. [Www.everycrsreport.com](http://www.everycrsreport.com). https://www.everycrsreport.com/reports/RL32493.html#_Toc252269804
- Diepen, V. H. V. (2021, March 30). *Initial Analysis of North Korea's March 25 SRBM Launches - 38 North: Informed Analysis of North Korea*. 38 North. <https://www.38north.org/2021/03/initial-analysis-of-north-koreas-march-25-srbm-launches/>
- Drezner, D. W. (2008). The Realist Tradition in American Public Opinion. *Perspectives on Politics*, 6(01). <https://doi.org/10.1017/s1537592708080067>

- Erwin T. (2020). The US-North Korean asymmetrical security dilemma: Past the point of nuclear no return?. *International Area Studies Review*, 23. 10.1177/2233865920918508.
- G., S. (2007). *Speeches by Dwight D. Eisenhower: Atoms for Peace*. Usa.usembassy.de. <https://usa.usembassy.de/etexts/speeches/rhetoric/ikeatoms.htm>
- Gaddis, J. L. (2005). *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War*. In *Google Books*. Oxford University Press, USA. https://books.google.com.ua/books/about/Strategies_of_Containment.html?id=HVSDAAAQBAJ&redir_esc=y
- Gambino, L. (2018, September 10). Trump planning second North Korea summit after Kim's "very warm" letter. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/us-news/2018/sep/10/north-korea-trump-latest-news-second-summit-kim-jong-un-letter>
- Gates, R. M. (2009). A Balanced Strategy: Reprogramming the Pentagon for a New Age. *Foreign Affairs*, 88(1), 28–40. <https://www.jstor.org/stable/20699432>
- Gerring, J. (2004). What Is a Case Study and What Is It Good for? *The American Political Science Review*, 98(2), 341–354. <https://www.jstor.org/stable/4145316>
- Gerson, M. (2009) "Conventional Deterrence in the Second Nuclear Age." Carlisle Barracks, PA.
- Green, M. J., & Cooper, Z. (2017). *Postwar Japan: Growth, Security, and Uncertainty since 1945*. In *Google Books*. Rowman & Littlefield. https://books.google.com/books?id=-BHnDQAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=Zack+Cooper&hl=ru&newbks=1&newbks_redir=1&sa=X&ved=2ahUKEwiUzMXb6NT-Ah-WQw4sKHe1iAwUQ6AF6BAgFEAI
- Haggard, S., & Noland, M. (2010). Sanctioning North Korea: The Political Economy of Denuclearization and Proliferation. *Asian Survey*, 50(3), 539–568. <https://doi.org/10.1525/as.2010.50.3.539>

- Hamre, J., Nye, J., Cha, V., & Katz, K. (2023). Punggye-ri Nuclear Test Site. https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/2023-01/230119_Korean_Commission_2023.pdf?VersionId=93zTcEue3STUbr6v8IfjQ6z6B_3mNTr4
- Harrison, S. S. (2005). Did North Korea Cheat? *Foreign Affairs*, 84(1), 99. <https://doi.org/10.2307/20034210>
- Hecker, S. S. (2010). Lessons learned from the North Korean nuclear crises. *Daedalus*, 139(1), 44–56. <https://doi.org/10.1162/daed.2010.139.1.44>
- International Atomic Energy Agency. (2013, July 25). *Fact Sheet on DPRK Nuclear Safeguards*. www.iaea.org. <https://www.iaea.org/newscenter/focus/dprk/fact-sheet-on-dprk-nuclear-safeguards>
- Jasanoff, S., & Kim, S.-H. (2009). Containing the Atom: Sociotechnical Imaginaries and Nuclear Power in the United States and South Korea. *Minerva*, 47(2), 119–146. <https://doi.org/10.1007/s11024-009-9124-4>
- Jo, D.-J., & Gartzke, E. (2007). Determinants of Nuclear Weapons Proliferation. *Journal of Conflict Resolution*, 51(1), 167–194. <https://doi.org/10.1177/0022002706296158>
- Jongchul, P. (1998). US Policy Towards North Korea: Strategy, Perception, and Inter-Korean Relations. *The Journal of East Asian Affairs*, 12 (2), 529–552.
- Kennedy. (n.d.). *JFK on Nuclear Weapons and Non-Proliferation*. Carnegie Endowment for International Peace. <https://carnegieendowment.org/2003/11/17/jfk-on-nuclear-weapons-and-non-proliferation-pub-14652>
- Kim, S. (2007). North Korean Foreign Relations in the Post-Cold War World. *Mono-graphs, Collaborative Studies, & IRPs*. <https://press.armywarcollege.edu/mono-graphs/686/>
- Kong, Tat Yan. (2017). China's engagement-oriented strategy towards North Korea: achievements and limitations. *The Pacific Review*. 31. 1-20. [10.1080/09512748.2017.1316301](https://doi.org/10.1080/09512748.2017.1316301).

- Korean Central News Agency (2016) “To React to Nuclear Weapons in Kind Is DPRK’s Mode of Counteraction: Rodong Sinmun,” Korean Central News Agency.
- Lake, A. (2009, January 28). *Confronting Backlash States*. www.foreignaffairs.com.
<https://www.foreignaffairs.com/articles/iran/1994-03-01/confronting-backlash-states>
- Laney, J. T., & Shaplen, J. T. (2003). How to Deal with North Korea. *Foreign Affairs*, 82(2), 16. <https://doi.org/10.2307/20033501>
- LEE, J.-H., & MOON, C.-I. (2003). The North Korean Nuclear Crisis Revisited: The Case for a Negotiated Settlement. *Security Dialogue*, 34(2), 135–151. <https://www.jstor.org/stable/26298135>
- Lieber, K, and D Press. (2013) “The New Era of Nuclear Weapons, Deterrence, and Conflict.” *Strategic Studies Quarterly* 7, no. 1: 3–15.
- Mansourov, A. Y. (1995). The origins, evolution, and current politics of the North Korean nuclear program. *The Nonproliferation Review*, 2(3), 25–38. <https://doi.org/10.1080/10736709508436590>
- Mazarr, M. J. (1995). Going Just a Little Nuclear: Nonproliferation Lessons from North Korea. *International Security*, 20(2), 92. <https://doi.org/10.2307/2539230>
- McEachern, P. (2018). North Korea: Deterrence, Compellence, and Economic Statecraft - Hard Target: Sanctions, Inducements, and the Case of North Korea. By Stephan Haggard and Marcus Noland. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2017. xiii, 321 pp. ISBN: 9781503600362 (cloth, also available as e-book). - Rival Reputations: Coercion and Credibility in US-North Korea Relations. By Van Jackson. New York: Cambridge University Press, 2016. vii, 219 pp. ISBN: 9781107133310 (cloth, also available in paper and as e-book). - North Korea and Nuclear Weapons: Entering the New Era of Deterrence. Edited by Sung Chull Kim and Michael D. Cohen. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 2017. xii, 224 pp. ISBN: 9781626164529 (cloth, also available in paper and as e-book). *The Journal of Asian Studies*, 77(2), 540–543. <https://doi.org/10.1017/s0021911818000219>
- Moore, G. J. (2008). AMERICA’S FAILED NORTH KOREA NUCLEAR POLICY: A

- NEW APPROACH. *Asian Perspective*, 32(4), 9–27. <https://www.jstor.org/stable/42704651>
- Nathan A., Kim S., and Cohen M. (2017) “North Korea and Nuclear Weapons: Entering the New Era of Deterrence”
- Nikitin, M. B. (2013). *CRS Report for Congress*. <https://sgp.fas.org/crs/nuke/RL34256.pdf>
- Niksich, L. (2005) North Korea’s Nuclear Weapons Development and Diplomacy. DIANE Publishing, 2010. North Korea’s Nuclear Weapons Program
- Norris, R. S., & Kristensen, H. M. (2010). Global nuclear weapons inventories, 1945–2010. *Bulletin of the Atomic Scientists*, 66(4), 77–83. <https://doi.org/10.2968/066004008>
- Nuclear Threat Initiative (2018) “North Korea Nuclear Technology & Nuclear Weapons Program,” Nuclear Threat Initiative. <https://www.nti.org/learn/countries/north-korea/nuclear/>
- O’Hanlon, Michael & Mochizuki, Mike. (2003). Toward a grand bargain with North Korea. *Washington Quarterly*. 26. 5-18. 10.1162/016366003322387073.
- Perry. (2001). *Review of United States Policy Toward North Korea: Findings and Recommendations*. Belfer Center for Science and International Affairs. <https://www.belfercenter.org/publication/review-united-states-policy-toward-north-korea-findings-and-recommendations>
- Pollack J. (2017) *No Exit: North Korea, Nuclear Weapons, and International Security*, 1st ed. London: Routledge
- Rennack, D. E. (2022, June 16). *North Korea: Legislative Basis for U.S. Economic Sanctions*. Congressional Research Service. <https://sgp.fas.org/crs/row/R41438.pdf>
- Sagan, S. D. (2011). The Causes of Nuclear Weapons Proliferation. *Annual Review of Political Science*, 14(1), 225–244. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-052209-131042>

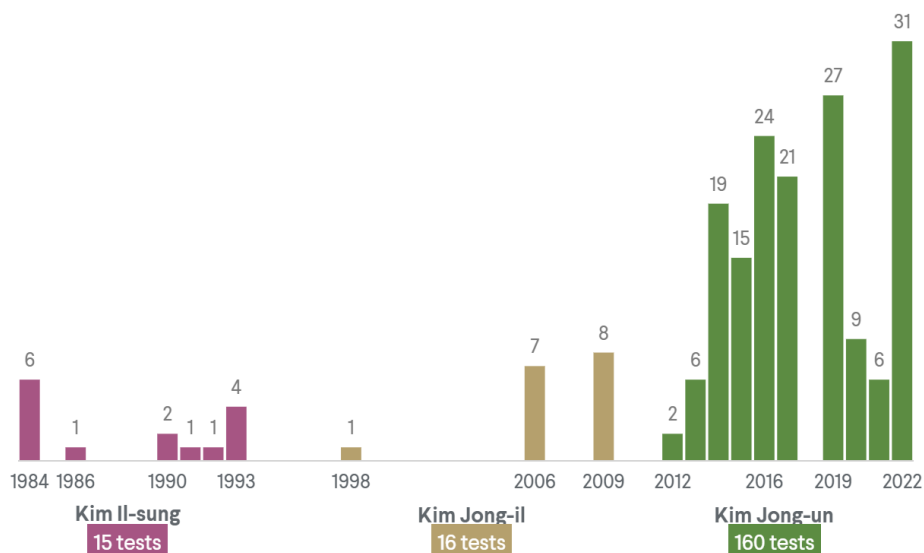
- Sanger, D. E. (2017, November 30). Washington Eyes a Cold War Strategy Against North Korea. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2017/11/29/world/asia/north-korea-nuclear-strategy-deterrence.html>
- Saunders, P. (2003). *Confronting Ambiguity: How to Handle North Korea's Nuclear Program* | Arms Control Association. [Www.armscontrol.org](http://www.armscontrol.org). https://www.armscontrol.org/act/2003_03/saunders_mar03
- Shen, D. (2009). Cooperative Denuclearization toward North Korea. *The Washington Quarterly*, 32(4), 175–188. <https://doi.org/10.1080/01636600903232251>
- Smith, J., & Park, J. (2023, April 27). US plans nuclear missile submarine visit in message to North Korea. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/us-plans-rare-nuclear-missile-submarine-visit-message-north-korea-2023-04-27/>
- Snyder, S. & J. Lee. (2012). Infusing Commitment with Credibility: The Role of Security Assurance. In Cementing the U. S.-ROK Alliance. In J. K. Knopf (Ed.), *Security Assurances and Nuclear Nonproliferation*. (pp. 162–188). Stanford: Stanford University Press. [in English].
- Solingen, E. (1994). The Political Economy of Nuclear Restraint. *International Security*, 19(2), 126. <https://doi.org/10.2307/2539198>
- Squassoni, S. A. (2006). *CRS Report for Congress Weapons of Mass Destruction: Trade Between North Korea and Pakistan*. <https://sgp.fas.org/crs/nuke/RL31900.pdf>
- Stake, R. E. (2019, May 8). *The Art of Case Study Research*. SAGE Publications Inc. <https://us.sagepub.com/en-us/nam/the-art-of-case-study-research/book4954>
- Taylor J. (2023, April 27). Not every North Korean missile needs a response. South Korea and the US should focus more on readiness and deterrence. Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/not-every-north-korean-missile-needs-a-response-south-korea-and-the-us-should-focus-more-on-readiness-and-deterrence/>
- The Fund for Peace. (2022). *Fragile States Index*. Fragilestatesindex.org. <https://fragilestatesindex.org/country-data/>

- The National Committee on North Korea. (2016, August 25). Import Breakdown. North Korea in the World. <https://www.northkoreaintheworld.org/economic/import-breakdown>
- Thränert, O. (2018). <https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/CSSAnalyse223-EN.pdf>
- U.S. Department of Defense. (2015). *Special Report: 21st Century Nuclear Deterrence and Missile Defense*. U.S. Department of Defense. <https://dod.defense.gov/News/Special-Reports/21st-Century-Nuclear-Deterrence-and-Missile-Defense/>
- United Nations. (n.d.). *UNODA Treaties*. Treaties.unoda.org. <https://treaties.unoda.org/t/npt>
- United States Department of State. (2021). World Military Expenditures and Arms Transfers 2021 Edition. United States Department of State. <https://www.state.gov/world-military-expenditures-and-arms-transfers-2021-edition/>
- YonhapNews. (2023, April 21). *(LEAD) N. Korea says its status as nuclear weapons state “final, irreversible.”* Yonhap News Agency. <https://en.yna.co.kr/view/AEN20230421000351325?section=news>
- Неліпа, Д. (2011). Застосування технологій кореляційного та регресійного аналізу при здійсненні системного аналізу в політології. *Політичний менеджмент*, 6, 43–52. http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=PoMe_2011_6_8
- Недосеков, В. В. (2018). СИСТЕМАТИЧНИЙ ОГЛЯД, МЕТА-АНАЛІЗ - КВІНТЕСЕНЦІЯ ДОКАЗОВИХ НАУК. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vddau_2018_1-2_35.pdf

ДОДАТКИ

Додаток 1

North Korea's Missile Launches

Фігура 1.1. Кількість тестових запусків КНДР балістичних ракет із здатністю нести ядерні боєголовки, включаючи ракети малої, середньої та міжконтинентальної дальності (<https://www.cfr.org/background/north-korea-nuclear-weapons-missile-tests-military-capabilities>)

	FSI score	Import	GDP	Military expenditures	Export	North Korea's Missile Launches	Proportion
2009	98,3	2995,86	13900	3050	1996,77	8	21,94245
2010	97,8	3624,64	14000	3090	2557,63	0	22,07143
2011	95,6	3788,96	14400	3190	3703,35	0	22,15278
2012	95,5	4189,82	14900	3280	3954,1	2	22,01342
2013	95,1	4370,92	15300	3660	3833,38	6	23,92157
2014	94	4928,93	15800	3790	4370,65	19	23,98734
2015	93,8	3483,24	15800	3820	4152	15	24,17722
2016	93,9	3142,13	16500	3930	3006,91	24	23,81818
2017	93,3	3533	16300	3900	1771,85	21	23,92638
2018	93,2	2620	16000	3910	253,71	0	24,4375
2019	92,7	2970	16300	4310	277,78	27	26,44172

Таблиця 1.1. Дані щодо Індексу крихкості держав (FSI score) та економічних показників (у мільйонах поточних доларів США): ВВП КНДР (GDP), Витрати КНДР на ядерну зброю (Military expenditures), Імпорт (Import) та Експорт (Export) протягом 2009 – 2019 років.

```

> x <- data$`North Korea's Missile Launches`
> y <- data$`Military expenditures`
> var1 <- data$GDP
> var2 <- data$`FSI score`
> var3 <- data$Import
> var4 <- data$Export
> cor(x, y, use = "complete.obs")
[1] 0.7426119

```

Рис.2.1. Результат кореляційного аналізу зв'язку кількості тестових запусків КНДР балістичних ракет із здатністю нести ядерні боєголовки (2009-2019рр.) та Військових витрат КНДР (2009-2019рр.)

```

> model <- lm(y ~ var1 + var2 + var3 + var4, data = data)
> summary(model)

Call:
lm(formula = y ~ var1 + var2 + var3 + var4, data = data)

Residuals:
    Min       1Q   Median       3Q      Max
-142.65  -73.25   20.11   66.35  171.94

Coefficients:
            Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
(Intercept) 3998.27842  8669.28303   0.461   0.661
var1          0.30011    0.13507   2.222   0.068 .
var2        -52.83360    69.79821  -0.757   0.478
var3          0.05498    0.10269   0.535   0.612
var4         -0.06337    0.04795  -1.321   0.235
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Residual standard error: 130.2 on 6 degrees of freedom
Multiple R-squared:  0.9405,    Adjusted R-squared:  0.9009
F-statistic: 23.72 on 4 and 6 DF,  p-value: 0.0008039

```

Рис.2.2. Результат множинного регресійного аналізу зв'язку контрольних змінних (ВВП, Індекс крихкості держав, Експорт та Імпорт в мільйонах поточних доларів США протягом 2009-2019 років) та Військових витрат КНДР (в мільйонах поточних доларів США протягом 2009-2019 років)

```

> cor(var3, y, use = "complete.obs")
[1] -0.2107429

```

Рис.2.3. Результат кореляційного аналізу зв'язку Імпорту КНДР (в мільйонах поточних доларів США протягом 2009-2019 років) та Військових витрат КНДР (2009-2019рр.)

```

> cor(var4, y, use = "complete.obs")
[1] -0.37572

```

Рис.2.4. Результат кореляційного аналізу зв'язку Експорту КНДР (в мільйонах поточних доларів США протягом 2009-2019 років) та Військових витрат КНДР (2009-2019рр.)

АНОТАЦІЯ Кваліфікаційної роботи

Тема: «Стратегія стримування США розробки КНДР ядерної зброї»

Студентка: Корчинська Дарина Вадимівна

Рік навчання, факультет: 2023, ФСНСТ

Науковий керівник: Тараненко Ганна Геннадіївна

Захищена “ _____ ” _____ 2023р.

Короткий зміст роботи:

Однією з ключових загроз глобальної національної безпеки наразі є виробництво ядерної зброї. Корейська Народно-Демократична Республіка (КНДР), або Північна Корея широко відома своєю ядерною програмою. Розвиток та розробка ядерної зброї КНДР має на меті отримати визнання як наддержави. На противагу цій діяльності США застосували деякі підходи стримування для виключення можливості загрози власної та світової безпеки. У роботі розглядається історичний контекст, обмеження та проблеми, що виникають у зв'язку з реалізацією стратегії стримування США. На сьогоднішній день стримування Сполучених Штатів не завадило Північній Кореї продовжувати свої зусилля з розповсюдження ядерної зброї. У цій дослідницькій роботі простежуються причини успіху чи невдачі стратегії стримування, та покращення, які необхідно внести.

Ключові слова: Сполучені Штати Америки (США), Корейська Народно-Демократична Республіка (КНДР), ядерна програма, стримування, Альянс Республіки Корея та США, обмеження, розповсюдження ядерної зброї, національна безпека

Short summary:

One of the key threats to global national security today is the production of nuclear weapons. The Democratic People's Republic of Korea (DPRK), or North Korea, is widely

known for its nuclear program. North Korea's development of nuclear weapons aims to gain recognition as a superpower. In contrast to this activity, the US has used some deterrence approaches to eliminate the possibility of a threat to its own and global security. The work examines the historical context, limitations and problems arising in connection with the implementation of the US deterrence strategy. To date, the United States' deterrence has not prevented North Korea from continuing its nuclear proliferation efforts. This research paper traces the reasons for the success or failure of the containment strategy and the improvements that need to be made.

Keywords: United States of America (USA), Democratic People's Republic of Korea (DPRK), nuclear program, deterrence, Alliance of the Republic of Korea and the United States, limitations, proliferation of nuclear weapons, national security